

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ

આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૬૩૦૪/૨૦૧૯

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ જે. બી. પારડીવાલા

સહી/ –

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ એલિશ જે વોરા

સહી/ –

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી હા.
---	---

	આપવામાં આવી શકે છે?	
૨	પત્રકારને સંદર્ભ કરવામાં આવશે કે નહીં?	હા.
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની ઉચિત નકલ જોવા માંગે છે?	ના.
૪	શું આ કેસમાં ભારતનું બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ આદેશના અર્થઘટને સંબંધિત કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે ?	ના.

=====

નિશારાહેમદ વજીરખાન પઠાણ

વિરુદ્ધ

આવકવેરા અધિકારી

=====

ઉપસ્થિતિ :

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે સુશ્રી વૈભવી કે પરીખ (૩૨૩૮) સાથે વિદ્વાન
વરિષ્ઠ સલાહકાર શ્રી તુષાર હેમાની.

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧ માટે શ્રીમતી મૌના એમ. ભટ્ટ (૧૭૪)

=====

કોરમ: માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ જે. બી. પારડીવાલા

અને

માનનીય શ્રી ન્યાયમૂર્તિ એલિશ જે વોરા

તારીખ:૧૮/૦૧/૨૦૨૧

મૌખિક ચુકાદો

(પર: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ જે. બી. પારડીવાલા)

૧. ભારતના બંધારાણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ આ રિટ અરજી દ્વારા, રિટ અરજદારે નીચેની રાહત માટે પ્રાર્થના કરી છે;

“(એ) આ અરજીના પરિશિષ્ટ-એ ખાતેની વિવાદિત નોટિસને રદ કરો અને તેને બાજુ પર મૂકો;

(બી) આ અરજીનો સ્વીકાર, સુનાવણી અને અંતિમ નિકાલ બાકી છે, આ અરજીના પરિશિષ્ટ-એ ખાતેની નોટિસના અમલીકરણ અને અમલ પર રોક લગાવવી અને મૂલ્યાંકન વર્ષ ૨૦૧૨-૧૩ માટે આગળની કાર્યવાહી પર રોક લગાવવી;

(સી) ન્યાયના હિતમાં ન્યાયી અને યોગ્ય માનવામાં આવતી અન્ય કોઈપણ અને વધુ રાહત આપવામાં આવે;

(ડી) આ અરજીના ખર્ચની જોગવાઈ કરવી."

૨. સગવડતા માટે, નીચેની વિગતો નીચે દર્શાવી શકાય છે;

મૂલ્યાંકન વર્ષ	૨૦૧૨-૧૩
મૂલ્યાંકનનો ઇતિહાસ	૧૪૩(૧)
કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસની તારીખ	ચાર વર્ષથી વધુ

૩. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી પરથી એવું લાગે છે કે રિટ અરજદાર "મેસર્સ શ્રી ખોડિયાર ડેવલપર્સ" ના નામ અને શૈલીમાં ચાલતી ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારોમાંનો એક છે. આ ભાગીદારી પેઢીએ બે સ્થાવર મિલકતો (બ્લોક નંબર ૫૩૩ અને ૫૩૪, અનુક્રમે મોજે પલસવાડા, દભોઈ, જિલ્લા: બરોડા ખાતે આવેલી) ૩૦મી મે, ૨૦૧૧ના રોજ વેચાણ પત્રો દ્વારા અનુક્રમે ₹૩૦૦૧૫૪૮ અને ₹૫૩૨૫૪૫૨ના કુલ વેચાણ માટે ખરીદી હતી. અહીં રિટ અરજદાર પેઢીના ભાગીદાર તરીકે તેમની ક્ષમતામાં ઉપરોક્ત પરિવહન ખત પર હસ્તાક્ષર કરનાર

છે.

જ. તે વિવાદમાં નથી કે ઉપર ઉલ્લેખિત બે સ્થાવર મિલકતોની ખરીદી માટે વેચાણની રકમ ભાગીદારી પેઢીના ખાતામાંથી ચૂકવવામાં આવી હતી.

પ. એવું લાગે છે કે ભાગીદારી પેઢીએ એ. વાય. ૨૦૧૨-૧૩ માટે તેની આવકનું વળતર દાખલ કર્યું ન હતું.

ડ. આવકવેરાના વિભાગે અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૧૪૮ હેઠળ રિટ અરજદારને તેની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં એ. વાય. ૨૦૧૨-૧૩ માટે આકારણી ફરીથી ખોલવાની દરખાસ્ત કરતી નોટિસ જારી કરવાનું યોગ્ય માન્યું હતું, કારણ કે સંબંધિત વર્ષ માટે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૧૪૭ના અર્થમાં આકારણીમાંથી બચી ગઈ હતી. મૂલ્યાંકન ફરી શરૂ કરવા માટે નીચેના કારણો સોંપવામાં આવ્યા હતા.

“૧. મૂલ્યાંકનકર્તાની ટૂંકી વિગતો:

કરદાતા એક વ્યક્તિ છે અને તેણે સ્વીકૃતિ નંબર

૫૮૦૫૦૭૨૫૦૧૯૦૩૧૩ દ્વારા ૧૯/૦૩/૨૦૧૩ ના રોજ ૩૬૪૦૦૦

રૂપિયાની કુલ આવક જાહેર કરીને વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે વળતર દાખલ કર્યું છે.

૨. એઓ દ્વારા એકત્રિત/પ્રાપ્ત માહિતીની સંક્ષિપ્ત વિગતો:

આ કિસ્સામાં આઈ. ટી. ઓ. વોર્ડ-૧ (૨) (જ), વડોદરા પાસેથી તારીખ ૧૮.૦૨.૨૦૧૯ના પત્ર નંબર બી.આર.ડી./આઈ.ટી.ઓ./ડબલ્યુ.ડી.૧(૨)(જ) ૨૦૧૮-૧૯ દ્વારા માહિતી પ્રાપ્ત થઈ હતી કે કરદાતાએ અન્ય પાંચ લોકો સાથે બ્લોક નંબર ૫૩૩ અને ૫૩૪, મોજે પલાસવાડા, દભોઈ, જિલ્લા ખાતે આવેલી બે સ્થાવર મિલકત ખરીદી છે.બરોડા અનુક્રમે ૩૦૦૧૫૪૮ રૂપિયા અને ૫૩૨૫૪૫૨ રૂપિયામાં વેચાઈ રહ્યું છે.

૩. એકત્રિત/પ્રાપ્ત માહિતીનું વિશ્લેષણ.

એવું જોવા મળે છે કે કરદાતાએ ૮૮૧૩૦૬૦ રૂપિયાની બે મિલકતો ખરીદી છે, જેમાં નોંધણી અને સ્ટેમ્પ ચાર્જનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં તેનો હિસ્સો ૧/૬ (રૂપિયા ૧૪૬૮૮૪૩) છે.

જ. એકત્રિત/પ્રાપ્ત માહિતીની અનુગામી તરીકે એઓ દ્વારા કરવામાં

આવેલી પૂછપરછ:

આઈ. ટી. ઓ., વોર્ડ-૧ (૨) (જ), વડોદરાએ ઉપરોક્ત પત્ર દ્વારા માહિતી મોકલી છે અને મિલકતના સહ-માલિકમાંના એકના કિસ્સામાં એ. ઓ. દ્વારા કરવામાં આવેલા વધારાને સી. આઈ. ટી. (એ.) દ્વારા પેઢીના અન્ય ભાગીદારોના હાથમાં ન સમજાય તેવા રોકાણનું મૂલ્યાંકન સુનિશ્ચિત કરવાના નિર્દેશ સાથે પુષ્ટિ કરવામાં આવે છે. આ સંજોગોમાં આવકમાં ઘટાડાના કારણની સંતોષ માટે અલગ તપાસ કરવાની જરૂર નથી.

પ. એ. ઓ. ના તારણો:

ઉપરોક્ત ઉપલબ્ધ હકીકતો પરથી એવું લાગે છે કે કરદાતાએ મિલકતમાં ૧૪૬૮૮૪૩ રૂપિયાનું બિનવ્યાખ્યાયિત રોકાણ કર્યું છે.

ક. વિશ્વાસ કરવાનું કારણ બનાવવાનો આધાર અને આવકમાંથી બહાર

નીકળવાની વિગતો:

તેથી, ઉપરોક્ત તથ્યો પરથી મને એવું માનવાનું કારણ છે કે

૧૪૬૮૮૪૩ રૂપિયાની એન્ટ્રીઓ આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે અને હું સંતુષ્ટ છું કે A Y ૨૦૧૨-૧૩ માટે કલમ ૧૪૭ હેઠળ આકારણી ફરીથી ખોલવા માટે આ યોગ્ય કેસ છે.

૭. ભારતની બહારની કોઈ સંપત્તિ વિશે કોઈ માહિતી નથી.

૮. કેસની હકીકતો પર કલમ ૧૪૭/૧૫૧ ની જોગવાઈ લાગુ પડે છે.

આ કિસ્સામાં વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે આવકનું વળતર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું પરંતુ કોઈ આકારણી કરવામાં આવી ન હતી અને કલમ ૧૪૭ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરવાની એકમાત્ર જરૂરિયાત એ માનવાનું કારણ છે જે ઉપર નોંધવામાં આવ્યું છે.

(ફકરો ૬ નો સંદર્ભ લો).

અહીં ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય છે કે આ કિસ્સામાં કરદાતાએ વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે આવકનું વળતર દાખલ કર્યું છે પરંતુ કાયદાની કલમ ૨ (૪૦) હેઠળ નિર્ધારિત કોઈ મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું ન હતું અને આવકના વળતરની પ્રક્રિયા માત્ર કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ કરવામાં આવી હતી. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, કલમ

૧૪૭ના સ્પષ્ટીકરણ રની કલમ (બી) ની જોગવાઈઓ આ કેસની હકીકતોને લાગુ પડે છે અને વિચારણા હેઠળના આકારણી વર્ષને એવો કેસ માનવામાં આવે છે કે જ્યાં કરવેરાને પાત્ર આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ હોય.

આ કેસ વિચારણા હેઠળના આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષની અંદર છે.આથી, કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ જારી કરવા માટે કાયદાની કલમ ૧૫૧ની જોગવાઈઓ અનુસાર આવકવેરાના સંયુક્ત કમિશનર પાસેથી અલગથી જરૂરી મંજૂરી મેળવવામાં આવી છે.

અથવા

આ કિસ્સામાં વિચારણા હેઠળના મૂલ્યાંકન વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષથી વધુ સમય વીતી ગયો છે.આથી, કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ જારી કરવા માટે જરૂરી મંજૂરી કાયદાની કલમ ૧૫૧ની જોગવાઈઓ અનુસાર આવકવેરાના મુખ્ય કમિશનર પાસેથી અલગથી મેળવવામાં આવી છે.

૭. રિટ અરજદારે ઉપરોક્ત ઉલ્લેખિત નોટિસનો જવાબ નીચે મુજબ તેમના વાંધાઓ દાખલ કરીને આપ્યો હતો:—

“એ. મને એ. વાય. ૨૦૧૨-૧૩ માટે આકારણી ફરીથી ખોલવાના કારણો દર્શાવતો ૧૯.૦૬.૨૦૧૯ તારીખનો પત્ર મળ્યો છે જે નીચે મુજબ છે:

“શ્રી નિશાર અહેમદ વજીરખાન પઠાણના કિસ્સામાં કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ એ. વાય. ૨૦૧૨-૧૩ માટે આકારણી ફરીથી ખોલવાનું કારણ.

૧. મૂલ્યાંકનકર્તાની સંક્ષિપ્ત વિગતો:

કરદાતા એક વ્યક્તિ છે અને તેણે સ્વીકૃતિ નંબર ૫૮૦૫૦૭૨૫૦૧૯૦૩૧૩ દ્વારા ૧૯/૦૩/૨૦૧૩ ના રોજ ૩૬૪૦૦૦ રૂપિયાની કુલ આવક જાહેર કરીને વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે વળતર દાખલ કર્યું છે.

૨. એઓ દ્વારા એકત્રિત/પ્રાપ્ત માહિતીની સંક્ષિપ્ત વિગતો:

આ કિસ્સામાં આઈ. ટી. ઓ. વોર્ડ-૧ (૨) (જ), વડોદરા પાસેથી લેટર

નંબર બી. આર. ડી./આઈ. ટી. ઓ./ડબલ્યુ. ડી. દ્વારા માહિતી પ્રાપ્ત થઈ હતી. ૧ (૨) (જ) Inf./૨૦૧૮-૧૯ તારીખ ૧૮/૦૨/૨૦૧૯ તે કરદાતાએ અન્ય પાંચ લોકો સાથે બ્લોક નંબર ૫૩૩ અને ૫૩૪, મોજે પલાસવાડા, દભોઈ, જિલ્લા ખાતે આવેલી બે સ્થાવર મિલકતો ખરીદી છે.બરોડા અનુક્રમે ૩૦૦૧૫૪૮ રૂપિયા અને ૫૩૨૫૪૫૨ રૂપિયામાં વેચાઈ રહ્યું છે.

૪. એકત્રિત/પ્રાપ્ત માહિતીનું વિશ્લેષણ.

એવું જોવા મળે છે કે કરદાતાએ ૮૮૧૩૦૬૦ રૂપિયાની બે મિલકતો ખરીદી છે, જેમાં નોંધણી અને સ્ટેમ્પ ચાર્જનો સમાવેશ થાય છે, જેમાં તેનો હિસ્સો ૧/૬ (રૂપિયા ૧૪૬૮૮૪૩) છે.

૫. એકત્રિત/પ્રાપ્ત માહિતીની અનુગામી તરીકે એઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી પૂછપરછ:

આઈ. ટી. ઓ., વોર્ડ-૧ (૨) (જ), વડોદરાએ ઉપરોક્ત પત્ર દ્વારા માહિતી મોકલી છે અને મિલકતના સહ-માલિકમાંના એકના કિસ્સામાં એ. ઓ. દ્વારા કરવામાં આવેલા વધારાને સી. આઈ. ટી. (એ.) દ્વારા

પેઢીના અન્ય ભાગીદારોના હાથમાં ન સમજાય તેવા રોકાણનું મૂલ્યાંકન સુનિશ્ચિત કરવાના નિર્દેશ સાથે પુષ્ટિ કરવામાં આવે છે. આ સંજોગોમાં આવકમાં ઘટાડાના કારણની સંતોષ માટે અલગ તપાસ કરવાની જરૂર નથી.

૬. એ. ઓ. ના તારણો:

ઉપરોક્ત ઉપલબ્ધ તથ્યો પરથી એવું લાગે છે કે કરદાતાએ મિલકતમાં ૧૪૬૮૮૪૩ રૂપિયાનું ન સમજાય તેવું રોકાણ કર્યું છે.

૭. વિશ્વાસ કરવાનું કારણ બનાવવાનો આધાર અને આવકમાંથી બહાર નીકળવાની વિગતો:

તેથી, ઉપરોક્ત તથ્યો પરથી મને એવું માનવાનું કારણ છે કે ૧૪૬૮૮૪૩ રૂપિયાની એન્ટ્રીઓ આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે અને હું સંતુષ્ટ છું કે A Y ૨૦૧૨-૧૩ માટે કલમ ૧૪૭ હેઠળ આકારણી ફરીથી ખોલવા માટે આ યોગ્ય કેસ છે.

બી. ઉપરોક્તના અવલોકન પર અને ઉપરોક્તના પૂર્વગ્રહ વિના અને

વિરોધ હેઠળ, કૃપા કરીને અમારા નીચેના વાંધાઓની નોંધ લો:

એ. ફરીથી ખોલવાનું કારણ પેરા ૨ દ્વારા જણાવવામાં આવ્યું છે કે "એઓ દ્વારા એકત્રિત/પ્રાપ્ત માહિતીની સંક્ષિપ્ત વિગતો; આ કિસ્સામાં માહિતી આઈટીઓ વોર્ડ-૧ (૨) (જ), વડોદરાથી લેટર નંબર બીઆરડી/આઈટીઓ/ડબ્લ્યુડી દ્વારા પ્રાપ્ત થઈ હતી. ૧ (૨) (જ) ઈન્ફ./૨૦૧૮-૧૯ તે કરદાતાએ અન્ય પાંચ લોકો સાથે બ્લોક નંબર ૫૩૩ અને ૫૩૪ મોજે પલસવાડા, દભોઈ, જિલ્લા ખાતે આવેલી બે સ્થાવર મિલકત ખરીદી છે.બરોડા અનુક્રમે ૩૦૦-૧૫૪૮ રૂપિયા અને ૫૩-૨૫-૪૫૨ રૂપિયામાં ".

આ સંબંધમાં, હું તમને જણાવવા માંગુ છું કે મેં બ્લોક નંબર ૫૩૪/૧ મોજે પલસવાડા ધરાવતી સ્થાવર મિલકત ૫૩૨૫૪૫૨ રૂપિયા અને બ્લોક નંબર ૫૩૩ મોજે પલસવાડાની કુલ ખરીદી માટે ૩૦૦૧૫૪૮ રૂપિયાની કુલ ખરીદી માટે ખરીદી નથી કરી, જે અનુક્રમે નોંધાયેલ સેલ ડીડ નંબર ૧૧૬૯/૨૦૧૧ અને ૧૧૭૦/૨૦૧૧ તારીખ ૩૦/૦૫/૨૦૧૧ છે, પરંતુ સ્થાવર મિલકત મેસર્સ શ્રી ખોડિયાર ડેવલપર્સ દ્વારા ખરીદવામાં આવી છે.આ ખરીદીની ચૂકવણી મેસર્સ શ્રી ખોડિયાર ડેવલપર્સ પેઢી દ્વારા કરવામાં આવી હતી.મેસર્સ શ્રી ખોડિયાર

ડેવલપર્સના વેચાણ પત્રો અને બેંક સ્ટેટમેન્ટની નકલ તમારી ચકાસણી માટે અહીં સંલગ્ન છે.

એવું લાગે છે કે ખોટી માહિતી એકત્રિત/એકત્રિત કરવામાં આવી છે. ફરીથી ખોલવાની મિલકતનો વિષય મારા દ્વારા બિલકુલ ખરીદવામાં આવ્યો ન હતો. મૂલ્યાંકન ફરીથી ખોલવાનું કારણ ખોટા આધાર અને હકીકત પર છે અને તે સંપૂર્ણપણે ખોટા કારણ પર આધારિત છે, તેથી કારણોમાં માન્યતાનો અભાવ છે. જ્યારે નોટિસ પોતે જ ખામીયુક્ત હોય, ત્યારે તેની આકારણી પર ફરીથી ખોલવાની કોઈ અસર નહીં થાય.

બી. ફરીથી ખોલવાનું કારણ પેરા ૪ દ્વારા જણાવવામાં આવ્યું છે કે "એકત્રિત/પ્રાપ્ત માહિતીની સિક્વલ તરીકે એઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી પૂછપરછ. આઈ. ટી. ઓ., વોર્ડ-૧ (૨) (૪), વડોદરાએ ઉપરોક્ત પત્ર દ્વારા માહિતી મોકલી હતી અને મિલકતના સહ-માલિકમાંના એકના કિસ્સામાં એ. ઓ. દ્વારા કરવામાં આવેલા વધારાને સી. આઈ. ટી. (એ.) દ્વારા પેઢીના અન્ય ભાગીદારોના હાથમાં ન સમજાય તેવા રોકાણનું મૂલ્યાંકન સુનિશ્ચિત કરવાના નિર્દેશ સાથે પુષ્ટિ કરવામાં આવે છે. આ સંજોગોમાં આવકમાં ઘટાડાના કારણને સંતોષવા માટે અલગ તપાસ કરવાની જરૂર નથી.

હું જણાવવા માંગુ છું કે મિલકતના અન્ય સહ-માલિકના કિસ્સામાં અન્ય એ. ઓ. દ્વારા કરવામાં આવેલ અને સી. આઈ. ટી. (એ) દ્વારા પુષ્ટિ કરાયેલ ઉમેરો સુસંગત નથી. આવકમાં ઘટાડાના આધારે ફરી ખોલવાના કારણના સંતોષ માટે અલગ તપાસ ન કરવા માટે તે આધાર ન હોઈ શકે. કારણ કે અન્ય સહ-માલિક શ્રી હસિતકુમાર ભટ્ટના કિસ્સામાં બ્લોક નંબર ૫૩૪/૧ મોજે પલસવાડા ખાતે આવેલી સ્થાવર મિલકતમાં રોકાણના સ્ત્રોત વિશે તપાસ કરતી વખતે કુલ ૫૩૨૫૪૫૨ રૂપિયા અને બ્લોક નંબર ૫૩૩ મોજે પલસવાડા માટે કુલ ૩૦૦૧૫૪૮ રૂપિયાની ખરીદીની વિચારણા માટે અનુક્રમે નોંધાયેલ વેચાણ ખત નંબર ૧૧૬૯/૨૦૧૧ અને ૧૧૭૦/૨૦૧૧ તારીખ ૩૦/૦૫/૨૦૧૧ દ્વારા, આવકવેરાના અધિકારીએ એ હકીકતની પ્રશંસા કરી છે કે સ્થાવર મિલકત મેસર્સ શ્રી ખોડિયાર ડેવલપર્સ દ્વારા ખરીદવામાં આવી હતી. તેમણે આ મામલાને તપાસના સ્તરે સમાપ્ત કર્યો છે અને કાયદાની કલમ ૧૪૮ સાથે વાંચીને કલમ ૧૪૭ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરી નથી. તપાસ પત્રની નકલ અને જવાબની નકલ અહીં સંલગ્ન છે.

તેથી એઓએ પ્રાપ્ત માહિતીથી સ્વતંત્ર રીતે આ બાબતની પૂછપરછ કરવી અને ફરીથી ખોલવાના કારણ વિશે પોતાને સંતોષ કરવો જરૂરી

છે.તેથી, કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ આકારણી ફરી ખોલવી એ કાયદામાં ખરાબ છે કે જેમાં કહેવામાં આવ્યું છે કે "આવકમાં ઘટાડાના કારણના સંતોષ માટે અલગ તપાસ કરવાની જરૂર નથી".એવું માનવાનાં કારણોમાં આવકમાંથી બહાર નીકળવાના પ્રશ્ન પર ભૌતિક અસર હોવી આવશ્યક છે.તેનો અર્થ એ નથી કે મૂલ્યાંકન અધિકારીનો સંપૂર્ણ વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ; તેનું કારણ સદ્ભાવનાથી રાખવામાં આવે અને તે માત્ર ઢોંગ ન હોઈ શકે.આમ નોંધાયેલું કારણ સંપૂર્ણપણે ભૂલભરેલું અને અમાન્ય કારણ છે અને તે કાયદાની કલમ ૧૪૭ની દ્રષ્ટિએ નથી.

સી. મેં એ. વાય. ૨૦૧૨-૧૩ તારીખ ૧૯.૦૩.૨૦૧૩ માટે મારી આવકનું વળતર ઈ-ફાઈલિંગ સ્વીકૃતિ નંબર ૫૮૦૫૦૭૨૫૦૧૯૦૩૧૩ દ્વારા દાખલ કર્યું છે, જેમાં તેના મૂલ્યાંકન માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યો સંપૂર્ણ અને સાચા અર્થમાં જાહેર કરવામાં આવ્યા છે.મેં મહેસાણાના વોર્ડ-૨ના આવકવેરાના અધિકારીને પણ જાતે જ જાણ કરી છે કે આ વિષયની સ્થાવર મિલકત મેં ખરીદી નથી પરંતુ તે મેસર્સ શ્રી ખોડિયાર ડેવલપર્સ દ્વારા ખરીદવામાં આવી છે.સ્વીકૃત પત્રની નકલ અહીં સંલગ્ન છે.

એવું લાગે છે કે મારા દ્વારા રજૂ કરાયેલા પત્રની કોઈ નોંધ લેવામાં આવી

નથી.જ્યારે વળતર દાખલ કરવામાં આવ્યું હોય ત્યારે તમામ ભૌતિક હકીકતો અને વસ્તુઓને સમજાવતો પત્ર પહેલેથી જ રજૂ કરી દેવામાં આવ્યો હોય.સ્થાવર મિલકતની ખરીદીના આધારે કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ મળવાથી હું સંપૂર્ણપણે આશ્ચર્યચકિત છું.ઘણા વર્ષ વીતી ગયા પછી મૂલ્યાંકન ફરી ખોલવું એ એક ગંભીર બાબત છે.આટલો લાંબો સમયગાળો વીતી ગયા પછી મૂલ્યાંકન ફરીથી ખોલવાનું મને કોઈ વાસ્તવિક કારણ દેખાતું નથી, તે પણ ખોટા કારણોસર.આકારણી ફરીથી ખોલવી એ કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ મંજૂરી આપવામાં આવેલી સત્તા વિના છે.

ડી. મેં ઇ-ક્ષાઈલિંગ સ્વીકૃતિ નંબર ૫૮૦૫૦૭૨૫૦૧૯૦૩૧૩ દ્વારા એ. વાય. ૨૦૧૨-૧૩ તારીખ ૧૯.૦૩.૨૦૧૩ માટે તેમની આવકનું વળતર દાખલ કર્યું છે, જેમાં મારા મૂલ્યાંકન માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યો સંપૂર્ણ અને સાચા અર્થમાં જાહેર કરવામાં આવ્યા છે.આવકવેરાની માંગની રકમ શૂન્ય દર્શાવતી કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ સૂચના જારી કરવામાં આવી છે.તેથી પહેલા કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ વળતર સ્વીકારવું અને ત્યારબાદ મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવા માટે નોટિસ જારી કરવી એ માત્ર અભિપ્રાયમાં ફેરફાર છે.જ્યાં કલમ ૧૪૩ (૩) હેઠળ અગાઉ આકારણીઓ તૈયાર કરવામાં આવી હતી અને જ્યાં કલમ ૧૪૩ (૧)

હેઠળ અગાઉ માત્ર સૂચનાઓ જારી કરવામાં આવી હતી તેવા કેસો વચ્ચે કોઈ તફાવત રહેશે નહીં.અન્યથા જે આકારણીદારના કિસ્સામાં કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ વળતરની પ્રક્રિયા કરવામાં આવી હતી તે આકારણીદાર કરતાં વધુ સંવેદનશીલ સ્થિતિમાં હશે, જેમના કિસ્સામાં કલમ ૧૪૩ (૩) હેઠળ સંપૂર્ણ તપાસ આકારણી કરવામાં આવી હતી.વળતરની તપાસ કરવામાં આવે છે કે વિલંબ કર્યા વિના સ્વીકારવામાં આવે છે કે કેમ તે એવી બાબત નથી જે કરદાતાના નિયંત્રણમાં હોય, તેની પાસે આ બાબતમાં કોઈ વિકલ્પ નથી.આમ કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ અભિપ્રાય બદલવાની મંજૂરી નથી.

સી. જી. કે. એન. ડ્રાઈવશાફ્ટ્સ લિમિટેડ (૨૫૯ આઈ. ટી. આર. ૧૯) ના કિસ્સામાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ટિપ્પણી કરી હતી કે, જ્યારે આવકવેરાના કાયદાની કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ જારી કરવામાં આવે છે, ત્યારે નોટિસ માટે યોગ્ય કાર્યવાહી રિટર્ન ફાઇલ કરવાની છે અને જો તે ઈચ્છે તો નોટિસ જારી કરવા માટે કારણો માંગવાની છે.એઓ વાજબી સમયની અંદર કારણો રજૂ કરવા માટે બંધાયેલો છે.કારણોની પ્રાપ્તિ પર, નોટિસ મેળવનાર નોટિસ જારી કરવા સામે વાંધા દાખલ કરવા માટે હકદાર છે અને એઓ બોલવાનો આદેશ પસાર કરીને તેનો નિકાલ કરવા માટે બંધાયેલો છે.”

૮. ઉપર ઉલ્લેખિત વાંધાઓને ૩જી જુલાઈ, ૨૦૧૯ના આદેશમાં નીચે મુજબ નકારી કાઢવામાં આવ્યા હતા:—

“ ૨.૧ આ સંબંધમાં, ૦૩/૦૬/૨૦૧૯ ના પત્રના પેરા (B) (a) માં ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધા સાથે, કરદાતાએ જણાવ્યું છે કે મિલકત મેસર્સ શ્રી ખોડિયાર ડેવલપર્સ (પેઢી) દ્વારા ખરીદવામાં આવી હતી, મારા દ્વારા નહીં. એવું જોવા મળે છે કે તમામ ભાગીદારોએ નોંધાયેલા ખત પર હસ્તાક્ષર કર્યા છે. વધુમાં આ બાબતમાં કારણની નકલ આપવામાં આવી હતી જેમાં સ્પષ્ટ રીતે ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે સી. આઈ. ટી. (એ) એ ૨૫.૧૦.૨૦૧૭ ના આદેશ દ્વારા શ્રી ખોડિયાર ડેવલપર્સ (શ્રી મનીષ રામેશ્વરપ્રસાદ ગુઆર) ની પેઢીના ભાગીદારોમાંથી એકના હાથમાં ૧૪૬૮૮૪૩ રૂપિયા ઉમેરવાની પુષ્ટિ કરી છે. જેમ કે મૂલ્યાંકનકાર શ્રી મનીષ રામેશ્વરપ્રસાદ ગૌરે લર્નડ સી. આઈ. ટી. (એ) ની સામે દલીલ કરી નથી, તેથી ઉમેરાની વાસ્તવિકતાની પુષ્ટિ થાય છે. વધુમાં ઉપરોક્ત કરદાતાના આકારણી આદેશના પેરા (બી. ૧) માં, એ. ઓ. એ ઉલ્લેખ કર્યો છે કે પેઢીએ વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે તેની આવકનું વળતર રજૂ કર્યું નથી, તેથી રોકાણ અસ્પષ્ટ રહે છે. આ કિસ્સામાં આઈ. ટી. એક્ટ, ૧૯૬૧ની જોગવાઈઓ લાગુ પડે તે મુજબ

ફરીથી ખોલવામાં આવે છે.

૨.૨ પેરા (બી) (બી) કરદાતાએ પ્રાપ્ત માહિતીથી સ્વતંત્ર રીતે આ મામલાની તપાસ કરવા અને પોતાને સંતુષ્ટ કરવા માટે જારી કરેલા આદેશો ઉઠાવ્યા છે.આમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે માહિતી પહેલેથી જ કાર્યાલયને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવી હતી અને બદલામાં એ. વાય. ૨૦૧૨-૧૩ માટે કોઈ મૂડી લાભ જાહેર કરવામાં આવ્યો ન હતો.

૨.૩ પેરા બી (સી) ના સંબંધમાં એવું જણાવવાનું છે કે આઈ. ટી. એક્ટ, ૧૯૬૧ મુજબ સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી પસાર થયેલા કેસ વધુ છ વર્ષ માટે ફરી ખોલી શકાય નહીં.તેથી, એવું કહેવામાં આવે છે કે કેસ આઈ. ટી. એક્ટ, ૧૯૬૧ની જોગવાઈઓ અનુસાર ફરી ખોલવામાં આવ્યો છે અને તે માન્ય સમયની અંદર છે.

૨.૪ ૦૩/૦૬/૨૦૧૯ તારીખના પત્રના પેરા B (d) ના સંબંધમાં, તે જણાવવાનું છે કે આ કિસ્સામાં કાયદો I T અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની જોગવાઈઓ અનુસાર લાગુ કરી શકાય છે.વધુમાં, આ બાબતમાં એવું જણાવવાનું છે કે એવી સામગ્રી ઉપલબ્ધ છે જેના પર ઉમેરો કરવામાં આવ્યો છે અને આમાં અભિપ્રાયમાં કોઈ ફેરફાર થયો નથી કારણ કે

અગાઉ એ. વાય. ૨૦૧૨-૧૩ માટે કોઈ મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું ન હતું.

૩. વાંધાનો નિકાલ:

મેં કરદાતાની રજૂઆત પર યોગ્ય વિચારણા કરી છે.જો કે, ઉપરોક્ત હકીકતોના આધારે બોલવાનો આદેશ પસાર કરીને તેનો નિકાલ કરવો સ્વીકાર્ય નથી.વધુમાં એ પણ જણાવવાનું છે કે ભાગીદારના સ્થાને શ્રી મનીષ રામેશ્વરપ્રસાદ ગૌર પાસે લર્નડ સી. આઈ. ટી. (એ.) દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉમેરા સામે માનનીય આઈ. ટી. એ. ટી. નો સંપર્ક કરવાનો વિકલ્પ છે.એકવાર લર્નડ સી. આઈ. ટી. (એ) દ્વારા એક ભાગીદાર ઉમેરાની પુષ્ટિ થઈ જાય અને ભાગીદારને કોઈ વાંધો ન હોય, તો તે જ નિયમ તમામ ભાગીદારોને લાગુ પડે છે.આ અને અન્ય તથ્યોના આધારે કરદાતા દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાનો નિકાલ કરવામાં આવે છે.

૪. માનવાનું કારણ:-

એવી માન્યતા કે એઓ મનસ્વી અથવા અતાર્કિક ન હતી.આવક

આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે એવી માન્યતા એવા કારણો પર આધારિત હતી જે સુસંગત હતા અને દસ્તાવેજો પર સામગ્રી પણ ઉપલબ્ધ હતી.તેથી કારણો અને માન્યતા વચ્ચે તર્કસંગત અને સમજી શકાય તેવું જોડાણ અસ્તિત્વમાં છે.આઈટી એક્ટ, ૧૯૬૧ મુજબ એઓ દ્વારા સ્વતંત્ર અભિપ્રાયની રચના કરવામાં આવી હતી કે આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે કારણ કે ભાગીદારમાંના એકના કિસ્સામાં ઉમેરાની પુષ્ટિ થાય છે.તેથી, ફરીથી ખોલવાની સૂચના ટકાઉ છે.

૫. તારણ કાઢવા માટે, એ વાત પર ભાર મૂકવામાં આવે છે કે કરદાતાઓના કિસ્સામાં ફરી ખોલવું એ હકીકતો અને સ્થાપિત કાયદાના પ્રકાશમાં માન્ય છે.કારણોની યોગ્ય નોંધણી, નોટિસની સેવા અને કારણોને આગળ મોકલવા જેવી પ્રક્રિયાગત જરૂરિયાતો પૂરી કરવામાં આવી છે.વધુમાં, કરદાતા દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી બાબતો પર વિસ્તૃત રીતે કાર્યવાહી કરવામાં આવી છે.એવી વિનંતી કરવામાં આવે છે કે મૂલ્યાંકનકર્તા/તેના એ. આર. ફરીથી મૂલ્યાંકનની કાર્યવાહીમાં સહકાર આપે.ઉપરોક્ત આદેશ GKN ડિવિઝન (ઇન્ડિયા) લિમિટેડ વિરુદ્ધ ITO અને અન્ય (૨૫૯ ITR ૧૯) (SC) ના કેસમાં માનનીય સુપ્રીમ કોર્ટના નિરીક્ષણને ધ્યાનમાં રાખીને પસાર કરવામાં આવ્યો છે."

૯. ઉપરોક્ત કાર્યવાહીથી અસંતુષ્ટ હોવાને કારણે, રિટ અરજદાર વર્તમાન રિટ અરજી સાથે આ અદાલત સમક્ષ છે.

રિટ અરજદાર વતી રજૂઆતો:—

૧૦. રિટ અરજદાર વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી વૈભવી પારિખની સહાયથી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી તુષાર હેમાનીએ રજૂઆત કરી હતી કે વિભાગ આ આધાર પર મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવા માંગે છે કે ભાગીદારી પેઢીના ભાગીદારોમાંથી એકના કિસ્સામાં, રોકાણ સંતોષકારક રીતે સમજાવવામાં આવ્યું ન હતું.સહ-ભાગીદાર હોવાના કારણે રિટ અરજદાર પણ વિચારણા હેઠળના વર્ષ દરમિયાન રોકાણની વિગતો આપી શક્યો નથી.એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કલમ ૧૪૮ હેઠળની નોટિસ કાયદામાં ટકાઉ નથી કારણ કે સંબંધિત મિલકતો ભાગીદારી પેઢી દ્વારા ખરીદવામાં આવી હતી જેમાં રિટ અરજદાર ભાગીદારોમાંનો એક છે.રિટ અરજદાર, તેની વ્યક્તિગત ક્ષમતામાં, બે સ્થાવર મિલકતોના ખરીદનાર નથી.

૧૧. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે ફરી ખોલવાનો આશરો લેવાની પૂર્વશરત એ છે કે "કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવકમાંથી મુક્તિ" હોવી જોઈએ.કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી કોઈપણ આવકની જાળવણીની

ગેરહાજરીમાં, કરદાતાનો કેસ ફરીથી ખોલવા માટે વિભાગ માટે તે ખુલ્લું નથી.

૧૨. વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ રજૂ કરશે કે વિભાગ નીચેની બાબતોની પ્રશંસા કરવામાં નિષ્ફળ ગયો છે:—

“રિટ અરજદારે સંબંધિત મિલકતો ખરીદી નથી.

તેના બદલે, આવી મિલકતો મેસર્સ ખોડિયાર ડેવલપર્સ નામની ભાગીદારી પેઢી દ્વારા ખરીદવામાં આવી હતી, જેમાં રિટ અરજદાર ભાગીદાર છે.આ હકીકત ફરીથી ખોલવાના કારણો મળ્યા પછી તરત જ પ્રતિવાદીને જાણ કરવામાં આવી હતી.

આ પેઢી દ્વારા બેંકિંગ ચેનલ દ્વારા ચૂકવણી પણ કરવામાં આવી છે.

રિટ અરજદાર ઉપરોક્ત પેઢીના ભાગીદારની ક્ષમતામાં ઉપરોક્ત પરિવહન કાર્યોના હસ્તાક્ષરકર્તા હતા.

આમ, સંબંધિત મિલકતો પેઢી દ્વારા ખરીદવામાં આવી હતી જેમાં રિટ અરજદાર ભાગીદાર છે અને રિટ અરજદાર દ્વારા નહીં.”

૧૩. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે તે ભાગીદારી પેઢી છે જેણે સંબંધિત મિલકતો પર કાયદેસર હક મેળવ્યો હતો.આવા સંજોગોમાં, રિટ અરજદારના હાથમાં કથિત અસ્પષ્ટ રોકાણના સંદર્ભમાં કોઈ ઉમેરો કરી શકાતો નથી.

૧૪. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે માત્ર એક ભાગીદારના હાથમાં રોકાણને ન સમજાય તેવું માનવામાં આવે છે, તેનો અર્થ એ નથી કે આવા રોકાણને પણ રિટ અરજદારના હાથમાં ન સમજાય તેવું ગણવું જોઈએ.વિભાગ મૂલ્યાંકનને માત્ર એ આધાર પર ફરીથી ખોલવા માંગે છે કે કોઈ અન્ય વ્યક્તિ દ્વારા કરવામાં આવેલું ચોક્કસ રોકાણ અસ્પષ્ટ રહ્યું છે.

૧૫. છેલ્લે, શ્રી હેમાનીએ રજૂઆત કરી હતી કે અન્યથા પણ નીચેના કારણોસર "માનવાનું કોઈ કારણ" ન હોઈ શકે:—

“પ્રશ્નમાં રોકાણ ભાગીદારી પેઢી દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું, રિટ અરજદાર દ્વારા નહીં.

આવા રોકાણો બેંકિંગ ચેનલ દ્વારા કરવામાં આવ્યા હતા.

માત્ર હકીકત એ છે કે કરપાત્ર દ્વારા ચોક્કસ રોકાણ કરવામાં આવ્યું છે તે એવું માનવાનો આધાર ન હોઈ શકે કે કરપાત્ર આવક આવા કરપાત્રના હાથમાં આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.

જો વિભાગના આવા વલણને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે, તો તે એક ખૂબ જ ખતરનાક દરખાસ્તમાં પરિણમશે, જેમાં દરેક કિસ્સામાં જ્યાં કેટલાક રોકાણ કરવામાં આવે છે, ત્યાં આવા કરદાતાઓનો કેસ માત્ર કથિત ગણતરી પર ફરીથી ખોલવામાં આવશે કે આવા રોકાણો અસ્પષ્ટ છે.તે ક્યારેય વિધાનસભાનો ઈરાદો રહ્યો નથી.”

૧૬. ઉપર ઉલ્લેખિત આવા સંજોગોમાં, શ્રી હેમાની પ્રાર્થના કરે છે કે તેમની રિટ અરજીમાં યોગ્યતા હોવાથી, તેને મંજૂરી આપવામાં આવે અને વિવાદિત નોટિસને રદ કરીને બાજુ પર મૂકી શકાય.

મહેસૂલ વતી રજૂઆતો:-

૧૭. મહેસૂલ વતી હાજર રહેલા પરિષ્ઠ સ્થાયી વકીલ સુશ્રી મૌના ભટ્ટે આ રિટ અરજીનો ઉગ્ર વિરોધ કર્યો છે.તેણી રજૂ કરશે કે રિટ અરજીને અકાળ તબક્કે પસંદ કરવામાં આવી છે કારણ કે કાયદાની કલમ ૧૪૭ સાથે વાંચી શકાય તેવી

કલમ ૧૪૮ હેઠળ માત્ર નોટિસ જારી કરવામાં આવી છે. એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે જો મૂલ્યાંકનનો અંતિમ આદેશ પસાર થાય છે, તો કરદાતા હંમેશા આવા આદેશ સામે સી. આઈ. ટી. (એ) સમક્ષ અને ત્યારબાદ અપીલીય ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ અપીલ કરી શકે છે. શ્રીમતી ભટ્ટે એક્ઝિડેવિટ-ઇન-રિપ્લાયમાં કરવામાં આવેલા દાવાઓ દ્વારા કોર્ટને લીધી હતી, જેના પર મહેસૂલ વતી યોગ્ય નિર્ભરતા મૂકવામાં આવી છે.

“૪. હકીકતો એ છે કે આ કેસમાં ITO, વોર્ડ (૧) (૨) (૪), વડોદરા પાસેથી ૧૮/૨/૨૦૧૯ તારીખના પત્ર દ્વારા માહિતી મળી હતી; છ સહ-માલિકો એટલે કે શ્રી નિશરહમદ વજીર પઠાણ, શ્રી મનીષ આર. ગૌર, શ્રી મનોજ એચ. પટેલ, શ્રી મનીષ મૂલચંદ પટેલ, શ્રી હશિતકુમાર ડી. ભટ્ટ અને શ્રી ગણપત અમૃતલાલ પટેલ દ્વારા બ્લોક નંબર ૫૩૩, ૫૩૪ મોજે પલાસવાડા, દભોઈ, જિલ્લા ખાતે ખરીદવામાં આવેલી મિલકતોના સંબંધમાં વડોદરા ૩૯૦૧૫૪૮ રૂપિયા અને ૫૩૨૫૪૫૨ રૂપિયા અનુક્રમે કરદાતાએ સ્ટેમ્પ ડ્યુટી અને ૪૮૬૦૬૦ રૂપિયાની નોંધણી ફી પણ ચૂકવી હતી.

૫. એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે ભાગીદારોમાંથી એક શ્રી મનીષ રમેશભાઈ ગૌરનો કેસ CASS હેઠળ A Y ૨૦૧૨-૧૩ માટે પસંદ

કરવામાં આવ્યો હતો અને ઉપરોક્ત મિલકતોના ન સમજાય તેવા રોકાણ માટે ૧૪૬૮૮૪૩ રૂપિયા ઉમેરવામાં આવ્યા હતા, શ્રી મનીષ ગૌરની આકારણીની કાર્યવાહી દરમિયાન, તેમણે એઓ સમક્ષ દલીલ કરી હતી કે મિલકતો એક પેઢીની છે, જો કે શ્રી મનીષભાઈ ગૌર એ સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ ગયા કે મિલકતો પેઢી દ્વારા ખરીદવામાં આવી હતી. પાન નંબર ABWFS ૨૬૩૭J ધરાવતા મેસર્સ શ્રી ખોડિયાર ડેવલપર્સ.

૬. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે શ્રી મનીષ ગૌરના કિસ્સામાં મૂલ્યાંકન આદેશમાં અવલોકન કર્યા મુજબ, પેઢી એટલે કે. શ્રી ખોડિયાર ડેવલપર્સે વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે આવકનું વળતર દાખલ કર્યું નથી.ઉપરોક્ત મૂલ્યાંકન આદેશમાં, એઓએ વધુમાં અવલોકન કર્યું હતું કે પેઢીનું પ્રતિનિધિત્વ ભાગીદારો દ્વારા કરવામાં આવે છે અને પેઢીએ વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે તેની આવકનું વળતર દાખલ કર્યું નથી અને તેથી, જમીનની ખરીદીમાં રોકાણને અસ્પષ્ટ ગણવામાં આવે છે.જેમ કે આકારણી કરનાર. મનીષ ગૌર પેઢી દ્વારા પૂછવામાં આવેલી મિલકતોની ખરીદીને સાબિત કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા કે મિલકતનો હિસ્સો સમાન રીતે વહેંચવામાં આવ્યો હતો અને શ્રી મનીષ આર. ગૌરના કિસ્સામાં એ. વાય. ની કુલ આવકમાં ૧૪૬૮૮૪૩ રૂપિયા

(૮૮૧૩૦૬૦ રૂપિયાની કુલ રકમનો છઠ્ઠો ભાગ) ઉમેરવામાં આવ્યા છે.ત્યારબાદ, શ્રી મનીષ ગૌરે સી. આઈ. ટી. (ર), વડોદરા સમક્ષ અપીલ દાખલ કરી હતી, પરંતુ તેઓ હાજર થયા ન હતા અને સી. આઈ. ટી. (એ) (ર), વડોદરાએ રપ/૧૦/૨૦૧૭ ના આદેશ હેઠળ મૂલ્યાંકન ઘડ્યું હતું.રપ/૧૦/૨૦૧૭ ના આદેશમાં CIT (A) દ્વારા અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે AO પેઢીના અન્ય ભાગીદારોના હાથમાં ન સમજાય તેવા રોકાણનું મૂલ્યાંકન સુનિશ્ચિત કરશે.

૭. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સી. આઈ. ટી. (એ) નો આદેશ અરજદાર-કરદાતાના એ. ઓ. ના હાથમાં મૂર્ત સામગ્રી હોવાથી, એ. ઓ. એ વિગતોની ચકાસણી કરી અને મૂલ્યાંકન ફરી ખોલ્યું, જે માન્ય અને કાયદેસર છે.

૮. વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે પેઢીએ મિલકત ખરીદી છે તેવી અરજદારની દલીલ સાચી નથી.મહેશ ગૌરના કિસ્સામાં અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે તેમ પેઢીની માલિકીને યોગ્ય ઠેરવવા માટે કોઈ પુરાવા રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવ્યા ન હતા.વધુમાં, પેઢીએ A Y ૨૦૧૨-૧૩ માટે આવકનું વળતર દાખલ કર્યું નથી અને તેથી, પેઢીના હાથમાં રોકાણની ચકાસણી થઈ શકી નથી.આ કિસ્સામાં જ્યારે પેઢી દ્વારા

આવકનું વળતર મળતું નથી અથવા પેઢી એટલે કે મેસર્સ શ્રી ખોડિયાર ડેવલપર્સ દ્વારા કરવામાં આવેલા રોકાણને સૂચવતા કોઈ પુરાવા નથી, ત્યારે તે સ્પષ્ટ છે કે સંબંધિત સહ-માલિકો દ્વારા તેમની ન સમજાય તેવી આવકમાંથી રોકાણ કરવામાં આવ્યું છે.

૯. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ કેસમાં મૂળ આકારણી કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ ઘડવામાં આવી હતી, તેથી, મૂળ આકારણી તબક્કે કોઈ અભિપ્રાય રચાયો ન હતો.પ્રાપ્ત થયેલી માહિતી જે મૂર્ત સામગ્રી હતી તે પણ મૂળ મૂલ્યાંકન સમયે ઉપલબ્ધ નહોતી.

૧૦. તે રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદારની દલીલ છે કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવકમાંથી કોઈ મુક્તિ નથી કારણ કે પ્રશ્નમાં મિલકત ભાગીદારી પેઢી દ્વારા ખરીદવામાં આવી હતી જેમાં અરજદાર ભાગીદાર છે તે કોઈ આધાર વિના છે.પેઢીએ તેની આવકનું વળતર દાખલ કર્યું ન હોવાથી, પેઢી દ્વારા મિલકત ખરીદવામાં આવી હતી તે દર્શાવવા માટે કોઈ પુરાવા નથી.વધુમાં, સહ-માલિકના કિસ્સામાં સી. આઈ. ટી. (એ) નો આદેશ એ એ. ઓ. ના હાથમાં મૂર્ત સામગ્રી છે જે વાજબી માન્યતા બનાવે છે કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.

૧૧. કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે એવું માનવાનું કોઈ કારણ નથી તેવી અરજદારની દલીલ સાચી નથી.અગાઉના પેરામાં જણાવ્યા મુજબ, ભાગીદારી પેઢી દ્વારા કોઈ વળતર દાખલ કરવામાં આવ્યું નથી તે હકીકત દ્વારા સમર્થિત સી. આઈ. ટી. (એ) ના આદેશ દ્વારા સમર્થન પામેલા સહ-માલિકોમાંના એકના કિસ્સામાં ઘડવામાં આવેલ આકારણી એ એવી માન્યતા ઊભી કરવા માટે મૂર્ત સામગ્રી છે કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.

૧૨. તે રજૂ કરવામાં આવે છે કે અરજદારની દલીલ કે ફરીથી ખોલવું એ ઉધાર લેનારાના સંતોષ પર આધારિત છે તે સાચું નથી.અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, એ વાતનો પુનરોચ્ચાર કરવામાં આવે છે કે પ્રાપ્ત માહિતીના આધારે એઓ વિગતોની ચકાસણી કરે છે.સી. આઈ. ટી. (એ) ના આદેશમાં પણ સહમાલિકોના કિસ્સામાં વિગતો ચકાસવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે.ભાગીદારી પેઢી દ્વારા ખરીદી કરવામાં આવી હતી તે વાતને ટેકો આપવા માટે કોઈ પુરાવા નથી.તેથી, એઓ દ્વારા રચાયેલી માન્યતા રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ માહિતી પર આધારિત છે અને એવી માન્યતા રચવા માટે પૂરતી છે કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં

આવે છે કે આ તબક્કે એઓ (AO) એ આવકમાં ઘટાડાને નિર્ણાયક રીતે સાબિત કરવાની જરૂર નથી.વર્તમાન કેસમાં એ. ઓ. ના હાથમાં એવી માન્યતા ઊભી કરવા માટે મૂર્ત સામગ્રી ઉપલબ્ધ છે કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે અને તેથી, કલમ ૧૪૮ હેઠળની નોટિસ કાનૂની અને માન્ય નોટિસ છે.”

૧૮. ૭મી જાન્યુઆરી, ૨૦૨૧ના રોજ, આ અદાલતે નીચેનો આદેશ પસાર કર્યો હતો:—

“આ મામલાની સુનાવણી ગઈકાલે કરવામાં આવી હતી અને મહેસૂલ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ સ્થાયી વકીલ સુશ્રી ભટ્ટને ભાગીદારીના અન્ય ભાગીદારો મેસર્સ શ્રી ખોડિયાર ડેવલપર્સ અંગે યોગ્ય સૂચનાઓ લેવા માટે સક્ષમ બનાવવા માટે આજે સુનાવણી માટે સ્થગિત કરવામાં આવી હતી.શ્રીમતી ભટ્ટ જરૂરી માહિતી એકત્રિત કરવામાં સક્ષમ છે અને વધારાના સોગંદનામા દ્વારા તેને રેકૉર્ડ પર મૂકવા માંગે છે.આ બાબતને ૧૮મી જાન્યુઆરી ૨૦૨૧ના રોજ બોર્ડની ટોચ પર પોસ્ટ કરો.તે સમય સુધીમાં, વધારાના સોગંદનામા કેસના રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવશે.”

૧૯. આ અદાલત દ્વારા ૭મી જાન્યુઆરી, ૨૦૨૧ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત આદેશને અનુસરીને, મહેસૂલ વતી એક વધારાનું સોગંદનામું-ઈન-રિપ્લાય દાખલ કરવામાં આવ્યું છે જેમાં નીચે મુજબ જણાવવામાં આવ્યું છે:-

“૧. આ વધારાનું સોગંદનામું વધુ માહિતી/દસ્તાવેજોને રેકૉર્ડ પર મૂકવા માટે દાખલ કરવામાં આવે છે.એવું રજૂ કરવામાં આવે છે કે ૨૪/૧૧/૨૦૧૯ તારીખના સોગંદનામામાં જણાવ્યા મુજબ, કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે અને તેથી, A Y ૨૦૧૨-૧૩ માટે કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી.કરદાતાએ ૮૮૧૩૦૬૦ રૂપિયાની બે મિલકતો ખરીદી હતી, જેમાં તેનો હિસ્સો મિલકતનો છઠ્ઠો ભાગ છે.ખરીદવામાં આવી હોવા છતાં, દાખલ કરેલી આવકના વળતરમાં ઉપરોક્ત મિલકત દર્શાવવામાં આવી ન હતી.કરદાતાનો વાંધો કે મિલકત પેઢી દ્વારા ખરીદવામાં આવી હતી અને ભાગીદારો દ્વારા નહીં, વાંધાઓના નિકાલના આદેશમાં ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યો હતો, તેથી, રોકાણ અસ્પષ્ટ રહ્યું હતું.આમ, કરદાતાને નોટિસ જારી કરવામાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા નથી.

૨. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે મેસર્સ ખોડિયાર ડેવલપર્સ પાંચ ભાગીદારોની ભાગીદારી ધરાવતી પેઢી છે.આ પાંચ ભાગીદારોમાંથી

મેસર્સના ભાગીદાર શ્રી મનીષ રામેશ્વરપ્રસાદ ગૌર અને શ્રી ગણપતભાઈ અમથાભાઈ પટેલ માટે પુનઃમૂલ્યાંકનની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી.કાયદાની કલમ ૬૯ હેઠળ ઉમેરાઓ બંને કિસ્સાઓમાં ન સમજાય તેવા રોકાણ તરીકે કરવામાં આવ્યા હતા અને CIT (A) એ AO દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉમેરાઓની પુષ્ટિ કરી છે. અન્ય ત્રણ ભાગીદારોમાં પુનઃમૂલ્યાંકનની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી ન હતી.મેસર્સ ખોડિયાર ડેવલપર્સના તમામ પાંચ ભાગીદારોના સંબંધમાં મૂલ્યાંકન કાર્યવાહીની વિગતો અહીં જોડવામાં આવી છે અને તેને Annexure-R.૧ તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવી છે.

૩. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે કરવેરાને પાત્ર આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.મૂલ્યાંકનના મૂળ તબક્કે કોઈ તપાસ કરવામાં આવી ન હતી.વધુમાં પેઢી દ્વારા દાખલ કરાયેલ વળતરની ગેરહાજરીમાં, મૂળ મૂલ્યાંકન તબક્કે ચકાસણી કરવામાં આવી ન હતી.તેથી, જો માનનીય અદાલતનો અભિપ્રાય હોય કે કલમ ૧૪૮ હેઠળની નોટિસ પેઢીને જારી થવી જોઈએ અને ભાગીદારોને નહીં, તો પ્રતિવાદીની રજૂઆત છે કે કાયદાની કલમ ૧૫૦ ને ધ્યાનમાં રાખીને, તારણો/નિર્દેશો જારી કરી શકાય છે જેથી પેઢી સામે કાયદાની જોગવાઈઓ હેઠળ યોગ્ય કાર્યવાહી શરૂ કરી શકાય.

૪. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, કાયદાની કલમ ૧૪૮ હેઠળ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં કોઈ ગેરકાયદેસરતા નથી.

૨૦. શ્રીમતી ભટ્ટે ભારપૂર્વક રજૂઆત કરી હતી કે સંબંધિત વર્ષ માટે રિટ અરજદારનું મૂલ્યાંકન ફરી ખોલવામાં વિભાગને વાજબી કહી શકાય કારણ કે ભાગીદારી પેઢી તેની આવકનું વળતર દાખલ કરવામાં નિષ્ફળ રહી હતી. વિભાગ ભાગીદારી પેઢીમાં રિટ અરજદાર દ્વારા ભંડોળના સ્ત્રોતને સમજવા માંગે છે. તે રિટ અરજદાર દ્વારા સંબંધિત વર્ષ માટે તેની આવકના વળતરમાં સમજાવવામાં આવ્યું નથી. એ તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે કે મૂલ્યાંકન કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ હતું, કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૩) હેઠળ નહીં.

૨૧. છેલ્લે, શ્રીમતી ભટ્ટે રજૂઆત કરી હતી કે જો આ અદાલત એવું માનવા માગે છે કે ફરીથી ખોલવું કાયદામાં ટકાઉ નથી, તો વિભાગને ભાગીદારી પેઢી સામે કાર્યવાહી કરવાના હેતુથી કાયદાની કલમ ૧૫૦ લાગુ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે.

૨૨. આવા સંજોગોમાં, ઉપર ઉલ્લેખિત, શ્રીમતી ભટ્ટ પ્રાર્થના કરે છે કે આ રિટ અરજીમાં કોઈ યોગ્યતા ન હોવાથી, તેને નકારી શકાય.

૨૩. પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન સલાહકારને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીમાંથી પસાર થયા પછી, નીચેના બે પ્રશ્નો આપણા વિચારણા માટે આવે છે;

(I) કાયદાની કલમ ૧૪૮ હેઠળ બહાર પાડવામાં આવેલી પુનઃમૂલ્યાંકનની વિવાદિત નોટિસ વિભાગ દ્વારા સોંપવામાં આવેલા કારણો પર કાયદામાં ટકાઉ છે કે કેમ? અને

(ii) જ્યાં સુધી વર્તમાન કેસનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી કાયદાની કલમ ૧૫૦ લાગુ પડે છે કે કેમ?. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો શું કાયદાની કલમ ૧૫૦ના આધારે વિભાગ હવે ભાગીદારી પેઢી સામે કાર્યવાહી કરી શકે છે?

૨૪. જ્યાં સુધી કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવાની વાત છે ત્યાં સુધી સુપ્રીમ કોર્ટ અને ઉચ્ચ અદાલતોના વિવિધ નિર્ણયોમાંથી કાયદાના નીચેના સિદ્ધાંતો સ્પષ્ટ થાય છે.

(i) અદાલતને પુનઃમૂલ્યાંકન માટે નોંધાયેલા કારણો દ્વારા માર્ગદર્શન આપવું જોઈએ, ન કે પુનઃમૂલ્યાંકનની નોટિસના સંદર્ભમાં મૂલ્યાંકન અધિકારી દ્વારા

પછીના તબક્કે આપવામાં આવેલા કારણો અથવા સમજૂતી દ્વારા નહીં. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, સમગ્ર યોજના અને કાયદાના હેતુને ધ્યાનમાં રાખીને, કલમ ૧૪૭ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રની ધારણાની માન્યતાની ચકાસણી માત્ર કાયદાની કલમ ૧૪૮ (૨) હેઠળ નોંધાયેલા કારણોના સંદર્ભ દ્વારા કરી શકાય છે અને મૂલ્યાંકન અધિકારી અન્ય કોઈ કારણનો ઉલ્લેખ કરવા માટે અધિકૃત નથી, પછી ભલે તે અન્યથા અનુમાન કરી શકાય અથવા રેકૉર્ડમાંથી એકત્રિત કરી શકાય. આકારણી અધિકારી અધિકારક્ષેત્રની ધારણાને ટેકો આપવા માટે નોંધાયેલા કારણો સુધી મર્યાદિત છે. જો તેની કાર્યવાહીને ક્યારેય કાયદાની અદાલતમાં પડકારવામાં આવે તો તે માત્ર કેટલાક કારણો રેકૉર્ડ કરી શકતો નથી અને અન્યને અદાલત સમક્ષ જાહેર કરી શકતો નથી.

(ii) પુનઃમૂલ્યાંકનની કાર્યવાહી શરૂ થાય તે સમયે, મૂલ્યાંકન અધિકારીએ જોવું પડશે કે શું પ્રથમ દૃષ્ટિએ એવી સામગ્રી છે કે જેના આધારે વિભાગ કેસ ફરીથી ખોલવામાં ન્યાયી ગણાશે. સામગ્રીની પર્યાપ્તતા અથવા શુદ્ધતા તે તબક્કે ધ્યાનમાં લેવાની બાબત નથી.

(iii) મૂલ્યાંકન ફરીથી ખોલવાની માન્યતા મૂલ્યાંકન ફરીથી ખોલવા માટે નોંધાયેલા કારણોના સંદર્ભમાં નક્કી કરવી પડશે.

(iv) ફરીથી ખોલવા અને આકારણી માટે કાયદાની મૂળભૂત જરૂરિયાત એ છે કે આકારણી અધિકારી દ્વારા આકારણી ફરી શરૂ થાય તે પહેલાં રજૂ કરવામાં આવેલી સામગ્રીને ધ્યાનમાં રાખીને તે તારણ કાઢવું કે તેની પાસે એવું માનવાનું કારણ છે કે આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે. જ્યાં સુધી તે મૂળભૂત અધિકારક્ષેત્રની જરૂરિયાત સંતોષાય નહીં ત્યાં સુધી-ફરીથી ખોલ્યા પછી ઉત્પાદિત સામગ્રીનું વિશ્લેષણ કરવાની પોસ્ટમોર્ટમ કવાયત સ્વાભાવિક રીતે ખામીયુક્ત પુનઃમૂલ્યાંકન આદેશને માન્ય બનાવશે નહીં.

(v) આકારણી અધિકારીને ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલી માહિતી અને વિશ્વાસની રચના વચ્ચેની નિર્ણાયક કડી હાજર હોવી જોઈએ. કારણો સ્વયંસિદ્ધ હોવા જોઈએ, તેઓએ પોતાના માટે બોલવું જોઈએ.

(vi) આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે એવી માન્યતા માટેનો આધાર જે મૂર્ત સામગ્રી બનાવે છે તે કારણોના વાંચનમાંથી સ્પષ્ટ થવી જોઈએ. સમગ્ર સામગ્રીને બહાર કાઢવાની જરૂર નથી. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, તેમાં કંઈક, જે માન્યતાની રચના માટે મહત્વપૂર્ણ છે, તેનો ઉદ્દેશ કરવો આવશ્યક છે. નહિંતર, લિંક ગુમ થઈ જશે.

(vii) કલમ ૧૪૭ હેઠળ મૂલ્યાંકન ફરી ખોલવું એ એક શક્તિશાળી સત્તા છે અને

તેનો હળવાશથી ઉપયોગ થવો જોઈએ નહીં.તે ચોક્કસપણે આકસ્મિક અથવા ચાંત્રિક રીતે લાગુ કરી શકાતું નથી.

(viii) જો મૂળ આકારણીની પ્રક્રિયા કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ કરવામાં આવે છે અને કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૩) હેઠળ નહીં, તો કલમ ૧૪૭ ની જોગવાઈ લાગુ થશે નહીં.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષની સમાપ્તિ પછી ફરીથી ખોલવામાં આવી શકે છે, તેમ છતાં આકારણી અધિકારી માટે તે બતાવવાની જરૂર રહેશે નહીં કે આકારણી માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણ અથવા સાચી રીતે જાહેર કરવામાં કોઈ નિષ્ફળતા હતી.

(ix) કલમ ૧૪૭ હેઠળ અધિકારક્ષેત્ર ધારણ કરવા માટે જ્યાં કલમ ૧૪૩ ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ આકારણી કરવામાં આવી છે, ત્યાં બે શરતો સંતોષવી જરૂરી છે;

(i) આકારણી અધિકારી પાસે એવું માનવાનું કારણ હોવું જોઈએ કે કરવેરાને પાત્ર આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે.

(ii) કલમ ૧૩૯ હેઠળ આવકનું વળતર આપવામાં અથવા કલમ ૧૪૨ની પેટા-કલમ (૧) અથવા કલમ ૧૪૮ હેઠળ જારી કરવામાં આવેલી નોટિસના જવાબમાં અથવા (બ) તે હેતુ માટે તેના મૂલ્યાંકન માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યોને

સંપૂર્ણ અને સાચા અર્થમાં જાહેર કરવામાં નિષ્ફળતાને કારણે આવી પલાયન થયું હતું.

(x) મૂલ્યાંકન અધિકારી, અર્ધ ન્યાયિક અધિકારી હોવાથી, વસ્તુનિષ્ઠ માપદંડ પર સ્વતંત્ર રીતે વ્યક્તિલક્ષી સંતોષ પર પહોંચવાની અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે.

(xi) તપાસ શાખાનો અહેવાલ એ સામગ્રીની રચના કરી શકે છે, જેના આધારે આકારણી અધિકારી માને છે કે આવા સંતોષ પર પહોંચવાની પ્રક્રિયા માત્ર તપાસ અહેવાલનું પુનરાવર્તન ન હોવી જોઈએ. એવું માનવા માટેના કારણોમાં મૂર્ત સામગ્રી અને માન્યતાની રચના અથવા આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે એવું માનવાનું કારણ વચ્ચેનો કોઈ સંબંધ દર્શાવવો આવશ્યક છે.

(xii) માત્ર એટલા માટે કે કેટલીક સામગ્રી કે જે અન્યથા મૂર્ત છે અને આકારણી અધિકારીને એવી માન્યતા ઊભી કરવા માટે સક્ષમ બનાવે છે કે કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે, જે મૂળ આકારણી રેકૉર્ડનો ભાગ છે, તે આકારણી અધિકારીને આવી સામગ્રીના આધારે આકારણી ફરીથી ખોલવાથી અટકાવશે નહીં. "મૂર્ત સામગ્રી" અભિવ્યક્તિનો અર્થ એ નથી કે મૂળ રેકૉર્ડની સામગ્રી પરાયું છે.

(xiii) અદાલત સમક્ષ રિટ કાર્યવાહી દરમિયાન દાખલ કરવામાં આવેલા વાંધાઓનો નિકાલ કરવાનો આદેશ અથવા કોઈપણ જવાબી સોગંદનામું "માનવા માટેના કારણો" માટે બદલી શકાતું નથી.

(xiv) તપાસ પાંખના અહેવાલના આધારે મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવાના નિર્ણયની હંમેશા નિંદા કરી શકાતી નથી અથવા તેને માછીમારી અથવા રોવિંગ ઈન્કવાયરી તરીકે ગણાવી શકાતી નથી. કલમ ૧૪૭ માં દેખાતી "માનવાનું કારણ" અભિવ્યક્તિ સૂચવે છે કે જો આવકવેરાના અધિકારી તેમના દ્વારા મેળવેલી માહિતીના આધારે વાજબી અને સમજદાર વ્યક્તિ તરીકે કામ કરે છે કે ફરીથી ખોલવાનો કેસ છે, તો પછી કલમ ૧૪૭ ને સારી રીતે ઉપયોગમાં લઈ શકાય છે અને મૂલ્યાંકન ફરીથી ખોલવામાં આવે છે. આવા ફરીથી ખોલવાના પરિણામે, કેટલીક અન્ય હકીકતો પ્રકાશમાં આવી શકે છે. કલમ ૧૪૭ હેઠળ આકારણી અધિકારી માટે આવી હકીકતોને ધ્યાનમાં લેવા માટે કોઈ પ્રતિબંધ અથવા કોઈ કાનૂની પ્રતિબંધ નથી કે જે કાં તો શોધ દ્વારા અથવા આ બાબતની સંપૂર્ણ તપાસ દ્વારા પ્રકાશમાં આવે અને જો સંજોગો જરૂરી હોય તો આકારણી કરનારનું વિગતવાર ફરીથી મૂલ્યાંકન કરે.

(xv) કાયદાની કલમ ૧૪૩ હેઠળ અધિકારક્ષેત્રની કસોટી એ તપાસનું અંતિમ પરિણામ નથી પરંતુ કસોટી એ છે કે શું આવકવેરાના અધિકારીએ તેની સમક્ષ

રજૂ કરેલી ચોક્કસ માહિતી પર "પ્રામાણિક" વિશ્વાસ રાખ્યો હતો કે કેમ.આ કલમ હેઠળની સત્તાનો ઉપયોગ માત્ર અફવાઓ અથવા શંકાઓ પર કરી શકાતો નથી.

(xvi) "અભિપ્રાય પરિવર્તન" ની વિભાવનાને દુરુપયોગને ચકાસવા માટે બિલ્ટ ઈન ટેસ્ટ તરીકે ગણવામાં આવી છે.જો આવકમાં ઘટાડો દર્શાવતી મૂર્ત સામગ્રી હોય, તો તે આકારણીને ફરીથી ખોલવા માટે પૂરતી હશે.

(xvii) કલમ ૧૪૭ હેઠળ કાર્યવાહી કરતા પહેલા આવકવેરાના અધિકારીએ અર્ધ ન્યાયિક તપાસ કરવી જરૂરી નથી.તે પૂરતું છે જો તે પ્રાપ્ત માહિતી પર સદ્ભાવનાથી માને છે કે મૂલ્યાંકનકર્તાનો નફો મૂલ્યાંકનમાંથી બચી ગયો છે અથવા નીચા દરે મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું છે.જો કે, કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ પુનઃમૂલ્યાંકન માટે આગળ વધતા પહેલા આવકવેરાના અધિકારીને કાયદાની કલમ ૧૩૩ (૬) હેઠળ કોઈપણ ઔપચારિક તપાસ હાથ ધરવાથી કંઈપણ અટકાવશે નહીં.

(xviii) ભૌતિક તથ્યોની "સંપૂર્ણ અને સાચી" જાહેરાતમાં તે સામગ્રીનો સમાવેશ થતો નથી, જેનો ઉપયોગ વળતરમાં ઉલ્લેખિત વિગતોની સત્યતાની ચકાસણી કરવા માટે કરવામાં આવે છે.મૂલ્યાંકન દરમિયાન મૂલ્યાંકન અધિકારી દ્વારા આવી તમામ હકીકતો બહાર આવે તેવી અપેક્ષા રાખવામાં આવશે.જાહેરાત

માટે માત્ર તે જ ભૌતિક તથ્યોના સંદર્ભની જરૂર હતી, જે જાહેર ન કરવામાં આવે તો મૂલ્યાંકન અધિકારીને જરૂરી પૂછપરછ કરવાની મંજૂરી નહીં મળે.

(xix) કલમ ૧૪૭માં "માહિતી" શબ્દનો અર્થ થાય છે "હકીકતો અથવા વિગતો અથવા મૂલ્યાંકનને લગતી બાબતને લગતા કાયદા સંબંધિત બાહ્ય સ્ત્રોતમાંથી મેળવેલ સૂચના અથવા જ્ઞાન".અનામી માહિતી એ અજ્ઞાત લેખકની માહિતી છે પરંતુ તેમ છતાં, આપેલ કિસ્સામાં, તે માહિતીની રચના કરી શકે છે અને અનામી હોવા છતાં માહિતીથી ઓછી નહીં.હવે મોટા પાયે કરચોરીની તપાસ માટે આ એક માન્ય અને સ્વીકૃત સ્ત્રોત છે.માહિતીના સ્ત્રોતની જાહેરાત ન કરવાથી, માહિતીની વિશ્વસનીયતામાં ઘટાડો થઈ શકતો નથી.આવા અનામી ખુલાસા માટે સારા અને નોંધપાત્ર કારણો હોઈ શકે છે, પરંતુ વાસ્તવિક બાબત એ છે કે જાહેર કરવામાં આવેલી માહિતીની પ્રકૃતિ છે, પછી ભલે તે માત્ર ગપસપ, શંકા અથવા અફવા હોય.જો તે આમાંથી કોઈ ન હોય, પરંતુ મૂલ્યાંકન સમયે હાજર ન હોય તેવી નવી હકીકતો અથવા નવી અને મહત્વપૂર્ણ બાબતોની શોધ હોય, જે પ્રામાણિક અને તર્કસંગત મન માટે વિશ્વસનીય લાગે છે, જે ખર્ચની ખોટી મંજૂરી સૂચવતી હકીકતોની તપાસ તરફ દોરી જાય છે, તો આવી જાહેરાત કલમ ૧૪૭ની કલમ (બી) માં ધ્યાનમાં લેવામાં આવેલી માહિતીની રચના કરશે.

(x) નોંધાયેલા કારણો અથવા રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીમાં આવકની ઉચાપત

અંગે એઓ દ્વારા રચાયેલા વ્યક્તિલક્ષી અભિપ્રાય સાથે જોડાણ હોવું આવશ્યક છે, પરંતુ પછી, રચાયેલી માન્યતાના કારણોને નોંધતી વખતે, એઓએ આખરે કરવેરાની ઉચાપતની હકીકતની ખાતરી કરવાની જરૂર નથી અને તે પૂરતું છે કે એઓ પાસે જાણવાનું કારણ અથવા સમર્થન હતું કે આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ હતી [રાજેશ ઝવેરી સ્ટોક બ્રોકર્સ (પી.) લિમિટેડના કેસ (ઉપરોક્ત) દ્વારા].તે પણ સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે જે કારણોથી આકારણી અધિકારી દ્વારા એવી માન્યતા ઊભી થઈ છે કે આવક આકારણીમાંથી બચી ગઈ છે તેની પર્યાપ્તતા અને પર્યાપ્તતાની અદાલત દ્વારા તપાસ કરી શકાતી નથી.

૨૫. કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળની સત્તાઓ વિશેષ સત્તાઓ છે અને પ્રકૃતિમાં વિશિષ્ટ છે જ્યાં અગાઉ સંપૂર્ણ સુનાવણી પછી અર્ધ-ન્યાયિક આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને જે અન્યથા અંતિમ બની ગયો હતો તે અમુક આધારો પર ફરીથી ખોલવાને આધિન છે.સામાન્ય રીતે, ન્યાયિક અથવા અર્ધ-ન્યાયિક આદેશ અપીલ, પુનરાવર્તન અથવા સમીક્ષાને પણ આધિન હોય છે જો કાનૂન પરવાનગી આપે છે પરંતુ તે જ સત્તા દ્વારા ફરીથી ખોલવા માટે જવાબદાર નથી.આવી સત્તાઓ કદાચ દાવાઓ, કપાત અને મુક્તિઓના બહુવિધ પ્રશ્નોને લગતા મોટી સંખ્યામાં મૂલ્યાંકનકારોને સંડોવતા મૂલ્યાંકન કાર્યવાહીની અત્યંત જટિલ પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને વિધાનસભા દ્વારા નિહિત કરવામાં આવે છે, જેનું મૂલ્યાંકન સમયમર્યાદામાં પૂર્ણ કરવું પડે છે.મહેસૂલના હિતનું રક્ષણ કરવા

માટે, કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ આવી વિશેષ જોગવાઈઓ કરવામાં આવી છે. જો કે, તેની પ્રશંસા થવી જ જોઈએ કે જ્યારે ફરી ખોલવામાં આવે ત્યારે તપાસ પછી અગાઉ તૈયાર કરાયેલ આકારણી, આકારણી કરનારને નોંધપાત્ર મુશ્કેલીમાં પરિણમે છે. આકારણી માત્ર તે જ આધારો માટે ફરી ખોલવામાં આવે છે જે કારણોમાં નોંધાયેલા હોય છે, પરંતુ સમગ્ર મૂળ આકારણીના સંદર્ભમાં પણ, અલબત્ત આવકના હાથમાં. આ દેખીતી રીતે નોંધપાત્ર મુશ્કેલી અને અનિશ્ચિતતા તરફ દોરી જશે. ચોક્કસપણે આ જ કારણ છે કે આવી સત્તાઓને માન્યતા આપતી વખતે પણ, કાયદાની વિશેષ જરૂરિયાતોમાં, કાયદા દ્વારા અમુક સલામતી પૂરી પાડવામાં આવે છે જેનું અદાલતો દ્વારા ઉત્સાહપૂર્વક રક્ષણ કરવામાં આવે છે. આવી વૈધાનિક જોગવાઈઓનું અર્થઘટન કરીને અદાલતોએ એવું માન્યું છે કે અગાઉ ઘડવામાં આવેલ આકારણી માત્ર અભિપ્રાય પરિવર્તન પર ફરી ખોલી શકાતી નથી. એવું કહેવામાં આવે છે કે ફરીથી ખોલવાની શક્તિને સમીક્ષા સાથે સરખાવી શકાતી નથી.

૨૬. પુનરાવર્તનની કિંમત પર, અમે કાયદાની કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ જારી કરવાના કારણોની ફરી એકવાર તપાસ કરીશું. ભાગીદારી પેઢીએ નોંધણી અને સ્ટેમ્પ ચાર્જ સહિત રૂપિયા ૮૩૧૩.૦૬૦ ના કુલ વેચાણ માટે બે સ્થાવર મિલકતો ખરીદી હોવાનું કહેવાય છે. આકારણી અધિકારીના જણાવ્યા અનુસાર, અહીં એક ભાગીદાર તરીકે રિટ અરજદારનો છઠ્ઠો હિસ્સો ૧૪૬૮૮૪૩ રૂપિયા

આવે છે.આકારણી અધિકારી એ રીતે આગળ વધે છે જાણે કે તમામ ભાગીદારોએ બંને મિલકતોની ખરીદી માટે સમાન યોગદાન આપ્યું હોય.તે પછી આકારણી અધિકારી એ આધાર પર આગળ વધે છે કે ૧૪૬૮૮૪૩ રૂપિયાનું રોકાણ રિટ અરજદાર દ્વારા આઈટીઆર ફોર્મમાં તેમના દાખલ કરવામાં આવેલા વ્યક્તિગત વળતરમાં અસ્પષ્ટ રહે છે:- A Y ૨૦૧-૧૩ માટે ITR-૪.મૂલ્યાંકન અધિકારી, ત્યારબાદ, એ આધાર પર આગળ વધે છે કે સહ-ભાગીદારના કિસ્સામાં, મૂલ્યાંકન ફરી ખોલવામાં આવ્યું હતું અને મૂલ્યાંકન આદેશ સામે CIT (A) સમક્ષ અપીલ બાકી છે.આવા સંજોગોમાં, ઉપર ઉલ્લેખિત, આકારણી અધિકારી આખરે નિષ્કર્ષ કાઢે છે કે રિટ અરજદાર તેની આવકના વ્યક્તિગત વળતરમાં બે મિલકતોમાં તેના હિસ્સાના રોકાણનો સંપૂર્ણ અને સાચો ખુલાસો કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો.

૨૭. તે મહેસૂલનો પણ કિસ્સો છે કે ભાગીદારી પેઢી સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટે તેનું વળતર દાખલ કરવામાં નિષ્ફળ રહી હતી.અલબત્ત, આ સંબંધમાં વિભાગે ભાગીદારી પેઢી સામે કોઈ પણ ફોજદારી કાર્યવાહી સહિત કોઈ પણ કાર્યવાહી શરૂ ન કરવાનું યોગ્ય માન્યું.

૨૮. ભાગીદારી પેઢીના અધિકારો અને જવાબદારીઓ અને ભાગીદારી પેઢીના કાનૂની દરજ્જાના સંદર્ભમાં મહેસૂલ વતી ઘણી દલીલો કરવામાં આવી

હતી.આપણે થોડા ચુકાદાઓનો ઉલ્લેખ કરીને આ સંબંધમાં યોગ્ય વિચાર આપી શકીએ છીએ.

૨૯. અડાંકી નારાયણપ્પા વિરુદ્ધ ભાસ્કર કૃષ્ણપ્પા, ૧૯૬૬ એ. આઈ. આર. ૧૩૦૦ માં, સુપ્રીમ કોર્ટે, સમાન પ્રકૃતિના પ્રશ્ન પર વિચારણા કરતી વખતે, નીચે મુજબ (પાનું ૧૩૦૩):

"આ જોગવાઈઓના અવલોકનથી એ સ્પષ્ટ થશે કે ભાગીદારીની રચના થાય ત્યારે ભાગીદારો દ્વારા લાવવામાં આવેલી અથવા ભાગીદારીના વ્યવસાય દરમિયાન હસ્તગત કરવામાં આવી શકે તેવી મિલકતની પ્રકૃતિ ગમે તે હોય, તે પેઢીની મિલકત બની જાય છે અને આ મિલકતની પ્રાપ્તિથી ભાગીદારીમાં ઉપાર્જિત થતા નફાના તેના હિસ્સા, જો કોઈ હોય તો, અને મિલકતના મૂલ્યનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા નાણાંના હિસ્સામાં ભાગીદારીના વિસર્જન પર ભાગીદાર જે હકદાર હોય છે.તેમાં કોઈ શંકા નથી કે પેઢીનું કોઈ કાનૂની અસ્તિત્વ નથી, તેથી ભાગીદારીની મિલકત તમામ ભાગીદારોમાં નિહિત થશે અને તે અર્થમાં દરેક ભાગીદારને ભાગીદારીની મિલકતમાં રસ હશે.જો કે, ભાગીદારીના નિર્વાહ દરમિયાન, કોઈ પણ ભાગીદાર મિલકતના કોઈપણ ભાગને પોતાની માલિકી તરીકે લઈ શકે નહીં.ન તો તે ભાગીદારીની મિલકતની

કોઈ ચોક્કસ વસ્તુમાં પોતાનો રસ કોઈને સોંપી શકે છે.તેનો અધિકાર એવો નફો મેળવવાનો છે, જો કોઈ હોય તો, જે સમયાંતરે તેના હિસ્સામાં આવે છે અને પેઢીના વિસર્જન પછી પેઢીની અસ્કયામતોના શેરમાં આવે છે, જે કલમ ૪૮ની કલમ (બી) ની કલમ (એ) અને પેટા-કલમો (i), (ii) અને (iii) માં નિર્ધારિત જવાબદારીઓને સંતોષ્યા પછી રહે છે.

૩૦. તેવી જ રીતે માલાબાર ફિશરીઝ કંપની વિરુદ્ધ સી. આઈ. ટી., ૧૯૮૦ એ. આઈ. આર. ૧૭૬માં પણ સુપ્રીમ કોર્ટે આવકવેરાના કાયદાની કલમ ૨ (૪૭), ૩૪ (૩) (બી) અને ૧૫૫ (૫) ની જોગવાઈઓ પર વિચારણા કરતી વખતે (મુખ્ય નોંધ):

"ભારતીય ભાગીદારી અધિનિયમ, ૧૯૩૨ હેઠળ ભાગીદારી પેઢી, તેની રચના કરનારા ભાગીદારો સિવાય એક અલગ કાનૂની એકમ નથી અને સમાન રીતે કાયદામાં પેઢીને ભાગીદારી અસ્કયામતોમાં તેના પોતાના કોઈ અલગ અધિકારો નથી અને જ્યારે કોઈ પેઢીની મિલકત અથવા પેઢીની અસ્કયામતોની વાત કરે છે ત્યારે તે મિલકત અથવા અસ્કયામતો છે જેમાં તમામ ભાગીદારોનું સંયુક્ત અથવા સામાન્ય હિત હોય છે.તેથી એવું ન કહી શકાય કે, વિસર્જન પછી, ભાગીદારી અસ્કયામતોમાં પેઢીના અધિકારો સમાપ્ત થઈ જાય છે.તે ભાગીદારો છે જે ભાગીદારીની

અસ્કયામતોની સંયુક્ત અથવા સામાન્ય માલિકી ધરાવે છે અને તેથી, ભાગીદારોને અસ્કયામતોની વહેંચણી, વિભાજન અથવા ફાળવણીનું પરિણામ જે જવાબદારીઓ ચૂકવ્યા પછી વિસર્જન પર વહે છે તે બીજું કંઈ નથી પરંતુ ભાગીદારો વચ્ચેના અધિકારોનું પરસ્પર ગોઠવણ છે અને આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ ની કલમ ૨ (૪૭) ના અર્થમાં અસ્કયામતોના સ્થાનાંતરણની રકમની ભાગીદારી અસ્કયામતોમાં પેઢીના અધિકારોને નાબૂદ કરવાનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી. જ્યારે વિતરણ વિસર્જન પછી થાય છે ત્યારે ભાગીદારી અસ્કયામતોમાં પેઢીના અધિકારોને નાબૂદ કરવાના અર્થમાં પણ અસ્કયામતોની ટ્રાન્સફર સામેલ નથી.

૩૧. મદ્રાસ હાઈકોર્ટને સંપત્તિ-કર અધિનિયમ, ૧૯૫૭ની કલમ ૫ (૧) (iv) સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે આર. વેંકટવરધા રેડ્ડી આર વિરુદ્ધ સીડબ્લ્યુટી, [૧૯૯૫] ૨૧૪ આઈટીઆર ૭૬માં સમાન પ્રકૃતિના પ્રશ્ન પર વિચાર કરવાનો પ્રસંગ મળ્યો હતો. તે નિર્ણયમાં, આ અદાલતે આ પાસા પરના તમામ નિર્ણયોને ધ્યાનમાં લીધા પછી, કાયદાકીય સિદ્ધાંતોને નીચેની રીતે રજૂ કર્યા (પાનું ૯૦):

"(૧) પેઢીનું કોઈ કાનૂની અસ્તિત્વ નથી અને તેથી તે કોઈ મિલકત ધરાવી શકતી નથી.

(૨) તે ભાગીદારો છે, જેઓ ભાગીદારીની મિલકતની માલિકી ધરાવે

છે;

(૩) એકલા ભાગીદારોને જ કલમ ૫ (૧) (iv) હેઠળ છૂટનો લાભ મળવો જોઈએ, જ્યારે તેમના વ્યક્તિગત મૂલ્યાંકનો ભાગીદારી પેઢીની ચોખ્ખી સંપત્તિમાં તેમના સંબંધિત શેરની હદ સુધી લેવામાં આવે છે;

(૪) માત્ર હકીકત એ છે કે કોઈ ભાગીદાર પેઢીની માલિકીની મિલકતના કોઈ પણ ભાગ માટે હકદાર હોવાનો દાવો કરી શકતો નથી કારણ કે તે સંપૂર્ણપણે તેની માલિકીનો છે, તેને કાયદાની કલમ ૫ (૧) (iv) હેઠળ છૂટનો લાભ લેવાથી સંપૂર્ણપણે વંચિત નહીં કરે, જ્યાં સુધી તે પેઢીમાં ભાગીદાર હોવા છતાં ઘરની મિલકતનો માલિક છે;

(૫) કલમ ૫ (૧) (iv) હેઠળ છૂટના હેતુ માટે, તે જરૂરી નથી કે ભાગીદાર એવું કહી શકે કે મિલકત અથવા તેનો કોઈ ચોક્કસ ભાગ ફક્ત તેની જ છે.

૩૨. મધ્ય પ્રદેશ ઉચ્ચ અદાલતે રતનસી નારાયણ પટેલ વિરુદ્ધ સી. આઈ. ટી., [૧૯૮૮] ૧૭૩ આઈ. ટી. આર. ૫૪૭માં આવકવેરાના કાયદા, ૧૯૬૧ની કલમ ૨ (૨૯), ૨ (૪૨એ) અને જપની જોગવાઈઓ પર વિચાર કરતી વખતે નીચે મુજબ ચુકાદો આપ્યો હતો (મુખ્ય નોંધ):

"ભાગીદારીનો સંપૂર્ણ ખ્યાલ સંયુક્ત સાહસ શરૂ કરવાનો છે અને તે હેતુ

માટે મૂડી, નાણાં અથવા સ્થાવર મિલકત સહિતની મિલકત તરીકે લાવવાનો છે અને એકવાર તે થઈ જાય પછી, જે પણ લાવવામાં આવે છે તે તે વ્યક્તિની વિશિષ્ટ મિલકત રહેશે નહીં જે તેને લાવ્યો હતો.ભાગીદારને આવી કોઈ પણ મિલકત પર કોઈ વિશિષ્ટ અધિકાર નથી અને તે ભાગીદારીમાં તેના હિસ્સાની હદ સુધી પણ આવી મિલકતમાં કોઈ અધિકારનો ઉપયોગ કરી શકતો નથી કારણ કે ભાગીદારીના નિર્વાહ દરમિયાન તેનો અધિકાર સમયાંતરે નફાનો તેનો હિસ્સો મેળવવાનો છે જે ભાગીદારો વચ્ચે સંમત થઈ શકે છે અને પેઢીના વિસર્જન પછી વિસર્જનની તારીખે ચોખ્ખી ભાગીદારી સંપત્તિમાં તેના હિસ્સાનું મૂલ્ય મેળવવા માટે.આ ભાગીદારોની માલિકીના અધિકાર પર પ્રતિબંધો છે અને તેઓ કાનૂની સ્થિતિ સામે લડત આપતા નથી કે ભાગીદારો સામૂહિક રીતે ભાગીદારીની મિલકતની માલિકી ધરાવે છે.મિલકત ખરેખર ભાગીદારોમાં તેમના શેરના પ્રમાણમાં સામૂહિક રીતે નિહિત થાય છે.

૩૩. સી. આઈ. ટી. વિરુદ્ધ કે. સરસ્વતી અમ્મલ, [૧૯૮૧] ૧૨૭ આઈ. ટી. આર. ૪૦૪ માં, આ અદાલતે નાણાં અધિનિયમ, ૧૯૬૮ની કલમ ૩૧ દ્વારા સુધારેલા આવકવેરાના અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૮૫ની જોગવાઈઓ પર વિચાર કરતી વખતે એક માર્ગ કાઢ્યો હતો, જે નીચે મુજબ ચાલે છે (પાનું

૪૦૭):

"પેઢીની મિલકતને ભાગીદારી અધિનિયમની કલમ ૧૪માં વૈધાનિક રીતે વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે; ભાગીદારો દ્વારા લાવવામાં આવેલી મિલકત અને પેઢી દ્વારા હસ્તગત કરવામાં આવેલી મિલકત પેઢીની મિલકત હશે.ભાગીદારી અધિનિયમની કલમ ૧૪ અનુસાર, જ્યારે કોઈ પેઢીની મિલકતની વાત કરે છે, ત્યારે તે ચાદ રાખવું જોઈએ કે આવી પેઢી કાનૂની સંસ્થા નથી; ન તો અંગ્રેજી ખ્યાલ અનુસાર, એવી પેઢી મિલકત રાખી શકે છે.આ જ કારણ છે કે સુપ્રીમ કોર્ટે બે નિર્ણયોમાં જણાવ્યું હતું કે જ્યારે પેઢીનું વિસર્જન કરવામાં આવે અને ભાગીદારીની અસ્કયામતો ભાગીદારોમાં વહેંચવામાં આવે, ત્યારે પેઢીની મિલકત ભાગીદારોની તરફેણમાં ટ્રાન્સફર કરવામાં આવશે નહીં જેથી આવકવેરાના કાયદાની જોગવાઈઓને મૂડી લાભ માટે આકર્ષિત કરી શકાય.આ નિર્ણયો CIT વિરુદ્ધ બાંકે લાલ વિદ્યા, CIT વિરુદ્ધ દેવાસ સિને કોર્પોરેશન છે.આ બે નિર્ણયો સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે સામાન્ય કાયદામાં પેઢીને કલિંગ ટ્યુબ્સ લિમિટેડમાં શેરના માલિક તરીકે ગણી શકાય નહીં, પરંતુ આવકવેરાના કાયદાના હેતુ માટે પેઢીને એક વ્યક્તિ તરીકે કાનૂની સંસ્થા બનાવવામાં આવી છે, કારણ કે પેઢીને આવકવેરાના કાયદા હેઠળ 'વ્યક્તિ' શબ્દની વ્યાખ્યામાં સામેલ કરવામાં

આવી છે. પેઢી આકારણીના હેતુ માટે એક અલગ સંસ્થા છે અને તેથી પેઢી કલમ ૮૫ હેઠળ મુક્તિ મેળવવા માટે હકદાર રહેશે.તે ગમે તે હોય, અમે હવે તેનાથી ચિંતિત નથી, અને અમે તે બાબતે કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કરવા માંગતા નથી.જ્યાં સુધી પેઢીના ભાગીદારો બનાવતી વ્યક્તિઓની વાત છે, ત્યાં સુધી અમને કોઈ શંકા નથી કે મિલકતો, જેને પેઢીની સંપત્તિ કહેવામાં આવે છે, તે ખરેખર પેઢીના ભાગીદારોમાં નિહિત છે.નારાયણપ્પા વિરુદ્ધ ભાસ્કર કૃષ્ણપ્પા કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટે પણ આ વાત કહી છે.

૩૪. કે. આઈ. વિશ્વંભરન અને બ્રધર્સ વિરુદ્ધ સી. આઈ. ટી., [૧૯૭૩] ૯૧ આઈટીઆર ૫૮૮, કેરળ હાઈકોર્ટની પૂર્ણ બેન્ચ, આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૪૫,૫૪ (i) અને ૧૧૪, નાણાં (નંબર ૨) અધિનિયમ, ૧૯૬૭ની કલમ ૨ અને કલમની જોગવાઈઓ પર વિચાર કરતી વખતે.૧૪ ભારતીય ભાગીદારી અધિનિયમ, ૧૯૩૨ મુજબ (મુખ્ય નોંધ):

"કરવેરાની આકારણીના હેતુઓ માટે, આવકવેરાનો કાયદો નોંધાયેલ પેઢીને ભાગીદારોથી અલગ એકમ તરીકે માને છે.પેઢીની મિલકતને લગતી ભાગીદારી અધિનિયમની ચોક્કસ જોગવાઈઓ અને આ બાબતે ન્યાયિક ઘોષણાઓ હેઠળ પેઢી મિલકતની માલિકી અથવા માલિકી માટે

અને આવી મિલકત સાથે વ્યવહાર કરવા માટે પણ કાયદેસર રીતે સક્ષમ છે.પેઢીની માલિકીની અથવા તેની માલિકીની મૂડી સંપત્તિના વેચાણના અનુસરણમાં પેઢી દ્વારા મેળવવામાં આવેલી કોઈપણ મિલકત અથવા લાભ, તેથી, આવકવેરાના કાયદાની સંબંધિત જોગવાઈઓ અનુસાર કરપાત્ર છે.

૩૫. આમ, ઉપરોક્ત કેસ કાયદાથી સ્પષ્ટ ગુણોત્તર એ છે કે ભાગીદારી કાનૂની અસ્તિત્વ નથી તેવી અમૂર્ત દરખાસ્ત સાચી નથી.એ વાત સાચી છે કે ભાગીદારીના કાયદા હેઠળ પેઢીનું તેના ભાગીદારો સિવાય કોઈ કાનૂની અસ્તિત્વ નથી અને તે તેના ભાગીદારોનું વર્ણન કરવા માટે માત્ર એક સંક્ષિપ્ત નામ છે.પરંતુ આવકવેરાના કાયદા હેઠળ સ્થિતિ અલગ છે.પેઢી અને ભાગીદારો અલગ આકારણીપાત્ર સંસ્થાઓ છે.આમ કાયદાએ કેટલાક ચોક્કસ હેતુઓ માટે તેની સામાન્ય કઠોર કલ્પનાઓને હળવી કરી છે અને પેઢી સુધી મર્યાદિત વ્યક્તિત્વનો વિસ્તાર કર્યો છે.ભાગીદારી કાયદામાં એવું સૂચન કરવા માટે કંઈ નથી કે પેઢીને મિલકત સાથે વ્યવહાર કરવાના હેતુ માટે એક સંસ્થા તરીકે ગણી શકાય નહીં.

૩૬. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, આપણે આ પ્રશ્ન પર વિચાર કરવાની જરૂર છે કે શું રિટ અરજદાર બે સ્થાવર મિલકતોની ખરીદીના હેતુ માટે ભાગીદારી

પેઢીમાં તેના દ્વારા કરવામાં આવેલા કથિત રોકાણનો ખુલાસો કરવા માટે કાયદાકીય રીતે બંધાયેલો હતો કે નહીં.આવા પ્રશ્નનો જવાબ એ છે કે શું મૂલ્યાંકન માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણ અને સાચા અર્થમાં જાહેર કરવામાં રિટ અરજદાર તરફથી નિષ્ફળતા મળી હતી.અમારો મત છે કે તે જવાબદારીની પ્રકૃતિ પર આધાર રાખે છે જે આવકવેરાના કાયદાની વિવિધ જોગવાઈઓના આધારે આ સંબંધમાં કરદાતાને આદેશ આપવામાં આવ્યો છે. જો કોઈ મૂલ્યાંકનકર્તા મૂલ્યાંકન અધિકારીને જાહેર કરવામાં અથવા રજૂ કરવામાં નિષ્ફળ જાય, તો આવા તમામ તથ્યો અને અન્ય સંબંધિત માહિતી કે જે તે કાયદા હેઠળ જાહેર કરવા માટે બંધાયેલો છે, અને જે તેનું મૂલ્યાંકન કરવાના હેતુ માટે જરૂરી છે, તો ચોક્કસપણે તેના પર આરોપ લગાવી શકાય છે કે તે તેના મૂલ્યાંકનના હેતુ માટે તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ રહ્યો છે.કલકત્તા ડિસ્કાઉન્ટ કંપની લિમિટેડ વિરુદ્ધ આઈ. ટી. ઓ. (૧૯૬૧) ૪૧ આઈ. ટી. આર. ૧૯૧ના કેસમાં આપવામાં આવેલા સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયથી શરૂ કરીને હવે તે એક સામાન્ય કાયદો છે કે મૂલ્યાંકન અધિકારી દ્વારા મૂલ્યાંકન કરવાના હેતુ માટે જરૂરી અને સુસંગત એવા તમામ પ્રાથમિક તથ્યોને સંપૂર્ણ અને સાચા અર્થમાં જાહેર કરવાની હંમેશા મૂલ્યાંકનકર્તાની ફરજ છે, પરંતુ અનુમાનિત તથ્યોને નહીં.પરંતુ, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, કાયદા દ્વારા કરદાતા આવું કરવા માટે બંધાયેલો છે તે જાહેર કરવાની પ્રકૃતિ આવશ્યકપણે માહિતી અથવા જાહેરાતની પ્રકૃતિ પર આધારિત હશે કે કરદાતા કાયદા દ્વારા આવું કરવા

માટે બંધાયેલો છે.તાત્કાલિક કિસ્સામાં, મૂળરૂપે, કરદાતાએ ફોર્મ ITR-૪ માં પોતાનું વળતર દાખલ કર્યું હતું જેમાં રોકાણની જાહેરાત જાહેર કરવાની જરૂર નથી કારણ કે રિટ અરજદારે કાયદાની કલમ ૪૪ AD હેઠળ અનુમાનિત ધોરણે તેની આવક જાહેર કરી હતી અને તે મુજબ તેનું મૂલ્યાંકન સંબંધિત મૂલ્યાંકન વર્ષ માટે પૂર્ણ કરવામાં આવ્યું હતું.અમારો મત છે કે રિટ અરજદાર ભાગીદારી પેઢી અથવા ભાગીદારી પેઢીમાં જો કોઈ રોકાણ હોય તો તેના સંબંધમાં કોઈ માહિતી આપવા માટે બંધાયેલો ન હતો.અમારા મતે, આ મુદ્દો કાયદાની કલમ ૧૪૮ના હેતુ માટે બિલકુલ યોગ્ય નથી.

૩૭. આવકના વળતરની પ્રાપ્તિ પછી કલમ ૧૩૯ (૧) હેઠળ અથવા કલમ ૧૩૯ (૨) હેઠળ આઈ. ટી. ઓ. ને કલમ ૧૪૩ (૧) હેઠળ કરદાતાની હાજરી અથવા તેના દ્વારા કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા વિના આકારણી કરવાની સત્તા છે.આનો અર્થ એ છે કે આઈ. ટી. ઓ. કરદાતાને માને છે અને દાખલ કરેલી આવકના વળતરની શુદ્ધતા અથવા સંપૂર્ણતા વિશે કોઈ તપાસ કર્યા વિના પરત કરેલી આવકને સ્વીકારે છે.જો ITO પરત કરવામાં આવેલી આવકની શુદ્ધતા અથવા સંપૂર્ણતા વિશે સંતુષ્ટ ન હોય, તો તેને કાયદાની બે અલગ-અલગ જોગવાઈઓ હેઠળ તપાસ શરૂ કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.એક જોગવાઈ કાયદાની કલમ ૧૪૨ (૧) છે જે આઈ. ટી. ઓ. ને આકારણી કરનારને નોટિસ જારી કરવાની અને મૂલ્યાંકન કરવાના હેતુ માટે જરૂરી હોય તેવા મુદ્દાઓ પર આવી માહિતી

માંગવાની સત્તા આપે છે.એકવાર આઈ. ટી. ઓ. દ્વારા કલમ ૧૪૨ (૧) હેઠળ આવી નોટિસ જારી કરવામાં આવે તે પછી, આઈ. ટી. ઓ. દ્વારા જરૂરી અને માંગવામાં આવેલી તમામ માહિતી રજૂ કરવાની અને જાહેર કરવાની જવાબદારી કરદાતા પર છે. બીજી જોગવાઈ કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૨) છે, જે આઈ. ટી. ઓ. ને કલમ ૧૩૯ (૧) હેઠળ અથવા કલમ ૧૩૯ (૨) હેઠળ રિટર્ન દાખલ કરનાર કોઈપણ વ્યક્તિને હાજર થવા અથવા હાજર થવા માટે નોટિસ જારી કરવાની સત્તા આપે છે.વળતરમાં જાહેર કરાયેલી આવક સાચી અને સંપૂર્ણ છે તેની ખાતરી કરવા માટે કલમ ૧૪૨ (૧) અને કલમ ૧૪૩ (૨) હેઠળ નોટિસ જારી કરવામાં આવે છે.કલમ ૧૪૨ અને ૧૪૩ હેઠળ નોટિસ જારી કર્યા પછી આઈટીઓ પાસેથી એવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે કે તે એવા પુરાવાને ધ્યાનમાં લીધા પછી આકારણી કરે કે જે સંબંધિત વ્યક્તિ રજૂ કરવા માંગતો હોય અને અન્ય પુરાવા પણ કે જે તેણે આકારણી કરનારને તેના દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દાઓ પર રજૂ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હોય.આ જોગવાઈઓનું વિશ્લેષણ કરવા પર આપણે જોઈએ છીએ કે આકારણીની આ પ્રક્રિયાની શરૂઆત કરદાતા દ્વારા વળતર દાખલ કરીને કરવામાં આવે છે અને તે તેની આવકની એવી વિગતો રજૂ કરવા માટે બંધાયેલો છે અને આદેશ આપવામાં આવે છે જેનો ઉદ્દેશ સંબંધિત નિયમો દ્વારા નિર્ધારિત આવક ફોર્મના વળતરના વિવિધ સ્તંભોમાં કરવામાં આવ્યો છે.બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, કરદાતાએ આવકના વળતરના નિર્ધારિત સ્વરૂપના વિવિધ સ્તંભોમાં માંગવામાં આવેલી માહિતી અને અન્ય વિગતોને

સાચી અને સંપૂર્ણ રીતે પૂરી પાડવી જરૂરી છે.હવે જો આકારણી અધિકારીનો અભિપ્રાય હોય કે આવકના વળતરના નિર્ધારિત સ્વરૂપ મુજબ આપવામાં આવેલી માહિતી સંપૂર્ણ, સાચી અને આકારણી કરવા માટે પૂરતી છે, તો તે આગળ વધી શકે છે અને આવા વળતરના આધારે વળતર દાખલ કરનાર વ્યક્તિનું મૂલ્યાંકન કરી શકે છે અને તે તબક્કે વળતરના નિર્ધારિત સ્વરૂપમાં રજૂ કરવા માટે જરૂરી માહિતી સિવાય અન્ય કોઈ માહિતી રજૂ કરનાર આકારણીદારનો કોઈ પ્રશ્ન ઊભો થઈ શકે નહીં.તેથી, તે અનુસરે છે કે જો કરપાત્ર વ્યક્તિ સાચી અને સંપૂર્ણ માહિતી જાહેર કરે છે જે તેણે વળતરના નિર્ધારિત સ્વરૂપમાં પૂરી પાડવી જરૂરી છે, તો તે તબક્કે તેની આવકની અન્ય કોઈ વિગતો જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ રહેવાનો કોઈ પ્રશ્ન ઊભો થઈ શકે નહીં.પછી વ્યક્તિ પર આકારણી કરવાની પ્રક્રિયામાં આગળનો તબક્કો એ હતો કે જ્યાં તેના દ્વારા નિયત ફોર્મમાં વળતર દાખલ કરવામાં આવે છે પરંતુ આઈટીઓને લાગ્યું કે નિયત વળતર ફોર્મમાં આવી વ્યક્તિ દ્વારા આપવામાં આવેલી માહિતી અપૂરતી છે અને મૂલ્યાંકન કરવાના હેતુ માટે વધુ તપાસ અને ચકાસણીની જરૂર છે, આઈટીઓ પછી નોટિસ જારી કરીને કાર્ય કરે છે, જેમાં આકારણી કરનારને કલમ ૧૪૨ (૧) હેઠળ અથવા કલમ ૧૪૩ (૨) હેઠળ તેના નિર્દેશ પર આવા પુરાવા, સામગ્રી, વિગતો અથવા માહિતી રજૂ કરવાની જરૂર પડે છે, જે આકારણી કરનારને તે (આકારણી કરનાર) દાખલ કરેલા વળતરના સમર્થનમાં આધાર રાખે તેવા પુરાવા રજૂ કરવા નિર્દેશ આપે છે.તે આ ત્રીજા અને નિર્ણાયક તબક્કે છે જ્યારે

આઈ. ટી. ઓ. દ્વારા કરદાતાએ કેટલાક ચોક્કસ મુદ્દાઓ પર સ્પષ્ટતા કરવી જરૂરી છે કે કરદાતા તે મુદ્દાઓના સંદર્ભમાં સાચા અને સંપૂર્ણ રીતે તમામ જરૂરી તથ્યો જાહેર કરવા માટે બંધાયેલો છે જેથી મૂલ્યાંકન અધિકારી માન્ય અને યોગ્ય મૂલ્યાંકન કરી શકે.તેથી, જ્યાં સુધી આ ત્રીજા તબક્કા સુધી પહોંચી શકાયું ન હોય ત્યાં સુધી કરદાતાને વળતરના સ્વરૂપમાં પૂરા પાડવામાં આવેલ મુદ્દાઓ સિવાયના અન્ય મુદ્દાઓ જાહેર કરવાની અને રજૂ કરવાની કોઈ જવાબદારી હોઈ શકે નહીં.

૩૮. જ્યાં સુધી ૧૯૬૯ સુધી સર્વોચ્ચ અદાલત એ પ્રશ્ન સાથે સંબંધિત હતી કે શું કરદાતા તેની વળતર માહિતી જાહેર કરવા માટે બંધાયેલો છે કે નહીં જે તેના મૂલ્યાંકન માટે સુસંગત છે પરંતુ જે નિર્ધારિત ફોર્મમાં પૂરી પાડવાની અથવા રજૂ કરવાની ખાસ જરૂર નથી, તે વી. ડી. એમ. આર. એમ. આર. એમ. મુથૈયા ચેટ્ટિયાર (ઉપરોક્ત) ના કિસ્સામાં વિચારણા માટે આવ્યો હતો.તે કિસ્સામાં એક મુથૈયા કે જેને પેઢીની આવકમાં તેના હિસ્સાના સંદર્ભમાં અને અન્ય સ્ત્રોતોમાંથી થતી આવકના સંદર્ભમાં આવકવેરાનું મૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હતું, જ્યારે તેના પુત્રોએ પેઢીમાંથી મળેલી આવકની રકમ જાહેર કરી હતી, તેમણે હકીકતો જાહેર કરી ન હતી કે તેઓ સગીર હતા.આઈ. ટી. ઓ. એ મુથિયાનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે તેમની આવકમાં આવકવેરાના કાયદા, ૧૯૨૨ની કલમ ૧૬ (૩) (એ) (૨) માં જોગવાઈ મુજબ જે પેઢીમાં મુથૈયા ભાગીદાર હતા તેમાંથી મળેલા સગીર

પુત્રોની શેરની આવકનો સમાવેશ કર્યો ન હતો.મૂલ્યાંકન પૂર્ણ થયા પછી આઈ. ટી. ઓ. ને સમજાયું કે ૧૯૨૨ના કાયદાની કલમ ૧૬ (૩) (એ) (૨) ની જોગવાઈઓ હેઠળ ભાગીદારી પેઢીમાંથી સગીર પુત્રોની શેરની આવક મુથિયાની આવકમાં સામેલ થવા માટે જવાબદાર છે. તેથી આકારણી અધિકારીએ ૧૯૨૨ના અધિનિયમની કલમ ૩૪ (૧) (એ) [આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૧૪૭ (એ) ને અનુરૂપ] હેઠળ આ આધાર પર કાર્યવાહી શરૂ કરી હતી કે મુથૈયા દ્વારા તેમના વળતરમાં આપવામાં આવેલી માહિતી એ અર્થમાં સંપૂર્ણ ન હતી કે તેમણે તેમાં જણાવ્યું ન હતું કે ભાગીદારી પેઢીની આવકમાં હિસ્સો મેળવનારા તેમના ત્રણ પુત્રો હકીકતમાં સગીર હતા.કેસની હકીકતોની તપાસ કર્યા પછી માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ચુકાદો આપ્યો કે મુથૈયા તેમના મૂલ્યાંકન સંબંધિત સાચા અને સંપૂર્ણ તથ્યો જાહેર કરવામાં નિષ્ફળતા માટે દોષિત નથી.સુપ્રીમ કોર્ટે નિરીક્ષણ કર્યું હતું કે પી.૧૮૭ નીચે પ્રમાણે:

"આ કાયદો અને નિયમો તે મુજબ કરદાતાને તેના હાથમાં કાયદા દ્વારા કરપાત્ર અન્ય કોઈ વ્યક્તિની આવક સંબંધિત માહિતી તેના વળતરમાં આઈ. ટી. ઓ. ને જાહેર કરવાની કોઈ જવાબદારી લાદતા નથી."

૩૯. ત્યારબાદ સુપ્રીમ કોર્ટે આ કેસમાં ચુકાદો આપ્યો હતો કે આકારણી અધિકારી ૧૯૨૨ના કાયદાની કલમ ૩૪ (૧) (એ) નો આશરો લઈ શકે નહીં

અને આકારણીને ફરીથી ખોલી શકે નહીં.સર્વોચ્ચ અદાલતના આ ચુકાદા પછી માનનીય કલકત્તા ઉચ્ચ અદાલતે રાધેશ્યામ લાડિયા વિરુદ્ધ ITO [૧૯૭૧] ૮૨ ITR ૨૪૭ અને મદનલાલ મહેસ્વર્ત વિરુદ્ધ ITO [૧૯૭૩] ૮૭ ITR ૨૯૫ના કેસમાં ચુકાદો આપ્યો હતો.

૪૦. સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત અવલોકનો સ્પષ્ટપણે દર્શાવે છે કે વળતર દાખલ કરતી વખતે કરદાતા આવકના વળતરના નિર્ધારિત સ્વરૂપના વિવિધ સ્તંભોમાં તેના દ્વારા પૂરી પાડવામાં અને રજૂ કરવામાં આવે તે સિવાયની કોઈપણ માહિતી જાહેર કરવા માટે બંધાયેલો નથી અથવા બંધાયેલો નથી અથવા જે તે અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ રજૂ કરવા માટે બંધાયેલો છે, તેમ છતાં તે હકીકત તેના મૂલ્યાંકનના હેતુ માટે સુસંગત હોઈ શકે છે.વળતરમાં આવી માહિતી આપવામાં આવી નથી તે સરળ કારણસર તેનો અર્થ એ નથી કે કરદાતા તેના મૂલ્યાંકનના હેતુ માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણ અને સાચા અર્થમાં જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ ગયો હતો અથવા તેને બાકાત રાખ્યો હતો.

૪૧. ઉપરોક્ત સંદર્ભમાં, અમે ભાવિક ભારતભાઈ પાડિયા વિરુદ્ધ આવકવેરાના અધિકારી વોર્ડ ૩ (૩) (૧) ના કેસમાં આ હાઈકોર્ટના નિર્ણયનો પણ ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ, જે વિશેષ ટીવાની અરજી નંબર ૧૭૦૨૧/૨૦૧૮ માં પ્રસ્તુત છે, જેનો નિર્ણય ૧૯/૦૮/૨૦૧૯ ના રોજ કરવામાં આવ્યો છે.અમારામાંથી એક

ન્યાયમૂર્તિ જે. બી. પારડીવાલાએ બેન્ચ વતી બોલતા નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું;

“૧૬. તે વિવાદમાં નથી કે આવકના વળતરના સ્વરૂપ એટલે કે આઈટીઆર ૨, જે તે સમયે અમલમાં હતું, તેમાં કોઈ પણ રોકાણની જાહેરાત માટે કોઈ અલગ કોલમ નહોતી. પ્રશ્ન એ છે કે શું કરદાતા એલ. આઈ. સી. પોલિસીઓમાં તેના ૫૦,૦૦૦ના રોકાણ વિશે ખુલાસો કરવાની કોઈ કાનૂની જવાબદારી હેઠળ હતો. ઉપરોક્ત સંદર્ભમાં, અમે સી. આઈ. ટી. વિરુદ્ધ શ્રીમતી પી. કે. કોચમ્મુ અમ્મા વિરુદ્ધ [૧૯૮૦] ૧૨૫ આઈ. ટી. આર. ૬૨૪ (એસ. સી.) માં નોંધાયેલા કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવા અને તેના પર આધાર રાખવા માંગીએ છીએ.

૧૭. તે કિસ્સામાં, કરદાતાએ આકારણી વર્ષ ૧૯૬૪૬૫ માટે પોતાનું વળતર દાખલ કર્યું હતું, જેમાં "વ્યવસાય અને વ્યવસાયના નફા અને લાભ" કોલમ હેઠળ મિલકતમાંથી આવક અને અન્ય સ્ત્રોતોમાંથી અને આઈટમ (બી) સામે આવક જાહેર કરવામાં આવી હતી. "મહેરબાની કરીને પેઢીઓની ફાઇલોમાંથી ખાતરી કરો.

વળતરના નિયત સ્વરૂપમાં તે હેતુ માટે અલગ કોલમ ન હોવા છતાં, વળતરમાં એક નોંધ હતી જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે, જો અન્ય કોઈ વ્યક્તિની આવક આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની જોગવાઈઓ હેઠળ કરદાતાઓની કુલ આવકમાં સમાવિષ્ટ હોય, તો અન્ય બાબતોની સાથે, કલમ ૬૪ હેઠળ, આવી આવક પણ યોગ્ય શીર્ષક હેઠળ દર્શાવવી જોઈએ.જોકે, પ્રતિવાદીએ વળતરમાં બે પેઢીઓમાં તેના પતિ અને સગીર પુત્રીના હિસ્સાનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી રકમ દર્શાવી ન હતી, જો કે તે કલમ ૬૪ (૧) (I) અને (iii) હેઠળ તેની કુલ આવકમાં સમાવિષ્ટ હતી.પ્રશ્ન એ હતો કે શું પ્રતિવાદી પર કલમ ૨૭૧ (૧) (સી) હેઠળ દંડ લાદવામાં આવી શકે છે, કારણ કે કરદાતાએ તેની આવકની વિગતો છુપાવી હતી કારણ કે તેણે બે પેઢીઓમાં તેના પતિ અને તેની સગીર પુત્રીના શેરને તેના દ્વારા રજૂ કરેલા વળતરમાં કુલ આવકના ભાગ તરીકે દર્શાવ્યા ન હતા.સુપ્રીમ કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો (પાનું ૬૨૭ પર):

“આ અદાલતનો એક નિર્ણય છે જે સીધા મુદ્દામાં છે અને તે મહેસૂલ સામે આ અપીલમાં ઉદ્ભવતા પ્રશ્નના નિર્ધારણને સમાપ્ત કરે છે પરંતુ આપણે તે નિર્ણયનો સંદર્ભ લઈએ તે પહેલાં, આપણે પહેલા શુદ્ધ અર્થઘટનની ક્વાયતની બાબત તરીકે સિદ્ધાંત પરના પ્રશ્નની તપાસ કરી શકીએ છીએ.કલમ ૨૭૧, પેટા કલમ (૧), કલમ (સી), કરદાતા પર

દંડ લાદવાની જોગવાઈ કરે છે જો તે જોવા મળે કે, અન્ય બાબતોની સાથે, કરદાતાએ 'તેની આવક' ની વિગતો છુપાવી છે.પ્રશ્ન એ છે કે આ દંડાત્મક જોગવાઈમાં 'તેની આવક' શબ્દોનો અવકાશ અને સામગ્રી શું છે.શું તેઓ માત્ર કરદાતાની આવકનો જ ઉલ્લેખ કરે છે અથવા તેઓ અન્યની આવક પણ લે છે જે કાયદાની સંબંધિત જોગવાઈઓ, જેમ કે કલમ ૬૪, પેટા કલમ (૧), કલમ (૧) અને (૩) ને કારણે કરદાતાની કુલ આવકની ગણતરીમાં સામેલ થવા માટે જવાબદાર છે?આ પ્રશ્નનો જવાબ દેખીતી રીતે 'તેની આવક' શું છે તેના પર આધાર રાખે છે, જે આકારણીના હેતુ માટે કરદાતા જાહેર કરવા માટે જવાબદાર છે, કારણ કે, છુપાવવું એ ફક્ત તે જ હોઈ શકે છે જે જાહેર કરવા માટે બંધાયેલો છે અને તેમ છતાં તેમ કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે.કલમ ૧૩૯ કરદાતા દ્વારા આવકનું વળતર દાખલ કરવાની જોગવાઈ કરે છે અને આ કલમની પેટા કલમ (૧) જણાવે છે કે દરેક વ્યક્તિ કે જેની અગાઉના વર્ષ દરમિયાન કુલ આવક આવકવેરાને પાત્ર ન હોય તેવી મહત્તમ રકમ કરતાં વધી જાય છે, તેણે તેની આવકનું વળતર નિયત ફોર્મમાં અને નિયત રીતે ચકાસાયેલ રીતે રજૂ કરવું પડશે અને નિયત કરવામાં આવે તેવી અન્ય વિગતો રજૂ કરવી પડશે.મહેસૂલ સત્તાવાળાઓ કરદાતા પર કરવેરાનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કરી શકે તે માટે આવકનું વળતર દાખલ કરવું જરૂરી છે.તેથી, તે એક ફોર્ટિઓરીને અનુસરવું આવશ્યક છે કે કરદાતાએ

વળતરમાં આવકની દરેક વસ્તુ જાહેર કરવી જોઈએ જે તેની કુલ આવકના ભાગ રૂપે તેના હાથમાં કરપાત્ર છે. આવકવેરાનો ચાર્જ કરદાતાની કુલ આવક પર કલમ ૪ દ્વારા વસૂલવામાં આવે છે, અને 'કુલ આવક' ને કલમ ૨, પેટા કલમ (૪૫) માં વ્યાખ્યાયિત કરવામાં આવી છે, જેનો અર્થ 'અધિનિયમમાં નિર્ધારિત રીતે ગણતરી કરાયેલ કલમ ૫ માં ઉલ્લેખિત આવકની કુલ રકમ' થાય છે. તેમાં કોઈ શંકા નથી કે કલમ ૨, પેટા કલમ (૪૫) માં 'કુલ આવક' ની વ્યાખ્યા કલમ ૫ નો સંદર્ભ આપે છે અને આ પછીની જોગવાઈ જણાવે છે કે કરદાતાને ઉપાર્જિત અથવા ઉદ્ભવેલી અથવા કરદાતાને અથવા તેના વતી પ્રાપ્ત થયેલી તમામ આવક, નફો અને લાભ તેની કુલ આવકમાં સામેલ થવા માટે જવાબદાર રહેશે પરંતુ આ જોગવાઈ કાયદાની અન્ય જોગવાઈઓને આધિન છે, અને તેથી, જો કાયદાની કોઈપણ જોગવાઈ દ્વારા અન્ય કોઈ વ્યક્તિની આવકને કરદાતાની કુલ આવકની ગણતરીમાં સમાવિષ્ટ હોવાનું જાહેર કરવામાં આવે, તો આવી આવક કુલ નોંધપાત્ર આવકનો ભાગ બનશે. કાયદાની કલમ ૪ હેઠળ કર. હવે, કલમ ૬૪, પેટા કલમ (૧), એવી એક જોગવાઈ છે જે કરદાતાની કુલ આવકની ગણતરીમાં અમુક અન્ય વ્યક્તિઓની આવકનો સમાવેશ કરવાની જોગવાઈ કરે છે. આ પેટા કલમની કલમો (૧) અને (૩) માં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે કરદાતાની કુલ આવકની ગણતરીમાં એવી પેઢી કે જેમાં

આવી વ્યક્તિ ભાગીદાર હોય, તેમાં વ્યવસાય ચલાવતી પેઢીના જીવનસાથીના સભ્યપદમાંથી પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે આવી કરદાતાના જીવનસાથીને થતી તમામ આવકનો સમાવેશ કરવામાં આવશે અને ભાગીદારી પેઢીના લાભોમાં સગીરને દાખલ કરવાથી આવા કરદાતાના સગીર બાળકને પણ સામેલ કરવામાં આવશે. આ જોગવાઈ પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે ભાગીદારી પેઢીના નફામાં જીવનસાથી અથવા સગીર બાળકનો હિસ્સો, જેમાં કરદાતો ભાગીદાર હોય, તે કરદાતાની આવક નથી, પરંતુ તે આવા જીવનસાથી અથવા સગીર બાળકની આવક છે, તે કરદાતાની કુલ આવકની ગણતરીમાં સામેલ થવા માટે જવાબદાર છે અને તે કરદાતાના હાથમાં કરવેરા માટે આકારણીપાત્ર રહેશે. કરપાત્ર કરદાતાની કુલ આવકમાં ભાગીદારી પેઢીના નફામાં જીવનસાથી અને સગીર બાળકના હિસ્સાનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી રકમનો સમાવેશ થાય છે. જો આ યોગ્ય કાનૂની સ્થિતિ હોય, તો તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે કરદાતાએ તેના દ્વારા રજૂ કરેલા વળતરમાં, ભાગીદારી પેઢીના નફામાં જીવનસાથી અને સગીર બાળકના હિસ્સાનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી તમામ રકમ જાહેર કરવી આવશ્યક છે, જેમાં તે ભાગીદાર છે, કારણ કે તે તેની કરવેરા માટે વસૂલવામાં આવતી કુલ આવકનો ભાગ છે. કલમ ૧૩૯, પેટા કલમ (૧) માં 'તેની આવક' શબ્દોમાં આવકની દરેક વસ્તુનો સમાવેશ થવો જોઈએ જે અધિનિયમ હેઠળ તેની કુલ આકારણીપાત્ર

આવક બનાવે છે. ભાગીદારી પેઢીના નફામાં જીવનસાથી અને સગીર બાળકના શેરનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી રકમ કરવેરાના મૂલ્યાંકનના હેતુ માટે 'તેની આવક' નો ભાગ હશે અને તેના દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી આવકના વળતરમાં દર્શાવવી પડશે.ત્યારબાદ કરદાતાએ દલીલ કરી હતી કે આવકનું વળતર કે જે તેમણે કલમ ૧૩૯, પેટા કલમ (૧) હેઠળ દાખલ કરવું જરૂરી હતું, તે નિર્ધારિત ફોર્મમાં વળતર હતું અને આવકવેરાના નિયમો, ૧૯૬૨ના નિયમ ૧૨ દ્વારા નિર્ધારિત વળતરના સ્વરૂપમાં જીવનસાથી અને સગીર બાળકની આવક દર્શાવવા માટે કોઈ કોલમ નહોતી કે જે કલમ ૬૪, પેટા કલમ (૧), કલમ (૧) અને (૩) હેઠળ કરદાતાઓની કુલ આવકમાં સામેલ થવા માટે જવાબદાર હતી અને તેથી, તેમના દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા વળતરમાં આ આવક જાહેર કરવાની કરદાતા પર કોઈ જવાબદારી નહોતી.અમારા મતે આ દલીલ પણ ખોટી છે અને નકારી કાઢવાને પાત્ર છે.એ વાત સાચી છે કે સંબંધિત આકારણી વર્ષ દરમિયાન અમલમાં રહેલા નિયમ ૧૨ દ્વારા નિર્ધારિત વળતરના સ્વરૂપમાં કરદાતાની કુલ આવકમાં સામેલ થવા માટે જવાબદાર જીવનસાથી અને સગીર બાળકની આવક દર્શાવવા માટે કોઈ અલગ કોલમ ન હતી, પરંતુ તેમાં એક નોંધ હતી જેમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે જો અન્ય કોઈ વ્યક્તિની આવક કલમ ૬૪ની જોગવાઈઓ હેઠળ કરદાતાની કુલ આવકમાં

સમાવિષ્ટ છે, તો આવી આવક પણ યોગ્ય શીર્ષક હેઠળ વળતરમાં દર્શાવવી જોઈએ.આ નોંધમાં સ્પષ્ટપણે કરદાતાએ આવકના યોગ્ય મથાળા હેઠળ વળતરમાં દર્શાવવું જરૂરી હતું, એટલે કે, 'વ્યવસાય અથવા વ્યવસાયનો નફો અને લાભ', બે ભાગીદારી પેઢીઓના નફામાં કરદાતા પતિ અને સગીર પુત્રીના હિસ્સાનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી રકમ.પરંતુ તેમ છતાં, કરદાતા તેના દ્વારા રજૂ કરાયેલા વળતરમાં આ રકમ જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ ગયો અને તેથી, કલમ ૧૩૯, પેટા કલમ (૧) દ્વારા લાદવામાં આવેલી જવાબદારીનો સ્પષ્ટ અને સ્પષ્ટ રીતે ભંગ થયો હતો, જેમાં કરદાતાને તેની આવકનું વળતર નિર્ધારિત સ્વરૂપમાં રજૂ કરવાની જરૂર હતી.તે જોવાનું મુશ્કેલ છે કે વળતરના નિર્ધારિત સ્વરૂપમાં નોંધને કરદાતા દ્વારા કેવી રીતે અવગણવામાં આવી શકે છે અને તે દલીલ કરી શકે છે કે, નોંધ હોવા છતાં, તેણી તેના વળતરમાં તેના પતિ અને સગીરના શેરનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી રકમ બતાવવા માટે જવાબદાર નથી, બે ભાગીદારી પેઢીઓમાં પુત્રી.જો મૂલ્યાંકનકર્તાની દલીલ સ્વીકારવામાં આવે તો તે નોટને અર્થહીન અને નિર્રથક બનાવી દેશે અને તેને મૃત અક્ષરમાં ફેરવી દેશે અને તે બાંધકામના તમામ માન્ય સિદ્ધાંતોની વિરુદ્ધ હશે.તેમાં કોઈ શંકા ન હોઈ શકે કે કરપાત્ર વ્યક્તિ તેના વળતરમાં બે ભાગીદારી પેઢીઓમાં તેના પતિ અને સગીર પુત્રીના હિસ્સાનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી રકમ બતાવવા માટે બંધાયેલી હતી અને

આમ કરવામાં નિષ્ફળ જતાં, તે આવકની આ વસ્તુને છુપાવવા માટે દોષિત હતી જે સ્પષ્ટપણે કલમ ૨૭૧, પેટા કલમ (૧), કલમ (સી) ની લાગુતાને આકર્ષિત કરે છે.”

૧૮. જો કે, આ ટ્રસ્ટિકોર્પોરેશન પર, કરદાતા પર દંડ લાદવાનો આદેશ ટકી શક્યો હોત, પરંતુ વી. ડી. એમ. આર. એમ. આર. એમ. મુથૈયા ચેટ્ટિયાર વિરુદ્ધ સી. આઈ. ટી. [૧૯૬૯] ૭૪ આઈ. ટી. આર. ૧૮૩ માં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને, જે એક મોટી બેન્ચનો નિર્ણય છે, જેમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ત્રણ ન્યાયાધીશોની બેન્ચ દ્વારા અલગ મત લેવામાં આવ્યો હતો, કરદાતાએ તેના કેસમાં દંડ લાદવો ગેરકાયદેસર હોવાની દલીલને સમર્થન આપવું પડ્યું હતું.ત્યાં, સુપ્રીમ કોર્ટે ચુકાદો આપ્યો (૧૨૫ ITR ના પાનું ૬૨૯ પર):

“આ કેસમાં (મુથૈયા ચેટ્ટિયાર) એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે જો વળતરના સ્વરૂપમાં કોઈ મુદ્દિત સૂચનાઓ હોય જેમાં કરદાતાને તેની પત્ની અને સગીર બાળકને પેઢીમાંથી મળેલી આવક જાહેર કરવાની જરૂર હોય જેમાં કરદાતા ભાગીદાર હોય, તો વળતરની ગેરહાજરીમાં, જેમાં પત્ની અથવા સગીર બાળકની આવક દર્શાવી શકાય, કરદાતાને આવકની આ વસ્તુ જાહેર કરવાની કોઈ જવાબદારી ન હતી, અને

કરદાતાને કલમ ૩૪ (૧) ના અર્થમાં તેના મૂલ્યાંકન માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ અથવા અવગણવામાં આવ્યો હોવાનું ગણી શકાય નહીં. (અ) ભારતીય આવકવેરાનો કાયદો, ૧૯૨૨.આ કેસનો નિર્ણય લેનારા વિદ્વાન ન્યાયાધીશો પ્રત્યે સૌથી વધુ આદર સાથે, અમે પહેલેથી જ ચર્ચા કરાયેલા કારણોસર એવું નથી માનતા કે આ નિર્ણય આ વિષય પર સાચો કાયદો મૂકે છે, અને જો તે હકીકત માટે ન હોત કે ૧ જુલાઈ, ૧૯૭૨ થી, નિયમ ૧૨ દ્વારા નિર્ધારિત વળતરના સ્વરૂપમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે અને ત્યારથી, એક અલગ કોલમ છે જેમાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે 'જીવનસાથી/સગીર બાળક અથવા અધિનિયમના પ્રકરણ V માં ઉલ્લેખિત અન્ય કોઈપણ વ્યક્તિને થતી આવક' તે કોલમ હેઠળ અલગથી દર્શાવવી જોઈએ અને પરિણામે હવે એવી દલીલ કરવાનો કોઈ અવકાશ નથી કે કરપાત્ર વ્યક્તિ વળતરમાં આવી આવક જાહેર કરવા માટે બંધાયેલો નથી. જો તેમના દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યો હોત, તો અમે વર્તમાન કેસને મોટી બેન્યમાં મોકલી દીધો હોત.પરંતુ અમે આમ કરવાની દરખાસ્ત કરતા નથી કારણ કે ૧ જુલાઈ, ૧૯૭૨થી અમલમાં મુકાયેલા વળતરના સ્વરૂપમાં સુધારાને ધ્યાનમાં રાખીને આ પ્રશ્ન હવે શૈક્ષણિક બની ગયો છે.તેથી, અમે મુથૈયા ચેટ્ટિયારના કેસમાં આ નિર્ણયને અનુસરીશું, જે આ અદાલતના ત્રણ ન્યાયાધીશોની

બેન્ચનો નિર્ણય હોવાથી અમારા માટે બંધનકર્તા છે, અને તે નિર્ણયને અનુસરીને, અમે માનીએ છીએ કે કરદાતાએ બે ભાગીદારી પેઢીઓમાં તેના પતિ અને સગીર પુત્રીના હિસ્સાનું પ્રતિનિધિત્વ કરતી રકમ તેના દ્વારા દાખલ કરેલા વળતરમાં જાહેર ન કરીને તેની આવક છુપાવી હોવાનું કહી શકાય નહીં.”

આગામી નિર્ણય આઈટીઓ વિરુદ્ધ રાધેશ્યામ લાડિયામાં ટાંકવામાં આવ્યો છે.ત્યાં સુપ્રીમ કોર્ટે રાધેશ્યામ લાડિયા વિરુદ્ધ ITO [૧૯૮૭] ૧૬૬ ITR ૧૩૫ કેસમાં કલકત્તા હાઈકોર્ટના નિર્ણયને સમર્થન આપ્યું હતું, જેના પર અપીલ સહાયક કમિશનર દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, રાધેશ્યામ લાડિયા [૧૯૮૭] ૧૬૬ ITR ૧૩૫ (SC) માં, મૂલ્યાંકન વર્ષ ૧૯૬૦-૬૧, ૧૯૬૧-૬૨ અને ૧૯૬૨-૬૩ સામેલ હતા.સુપ્રીમ કોર્ટે શ્રીમતી પી. કે. કોચમ્મુ અમ્મા અને મુથૈયા ચેટ્ટિયારના કેસમાં અને માલેગાંવ ઇલેક્ટ્રીસિટી કંપની પ્રાઇવેટ લિમિટેડના કેસમાં ચુકાદાઓનું પાલન કર્યું હતું.સર્વોચ્ચ અદાલતે શ્રીમતી પી. કે. કોચમ્મુ અમ્મા પાસેથી ઉપરોક્ત ફરો કાઢ્યો હતો અને અવલોકન કર્યું હતું (૧૬૬ આઈટીઆરના પાન ૧૪૧ પર):

“કોચમ્મુ અમ્માના કેસમાં જે કહેવામાં આવ્યું છે તેની સાથે અમે સંમત

છીએ અને તેમાં દર્શાવેલા કારણોસર, અમે આ કેસને મોટી બેન્ચમાં મોકલવાનો પ્રસ્તાવ નથી કરતા.મુથૈયા ચેટ્ટિયારના કેસ અને માલેગાંવ વીજળી કંપની પી. લિડના કેસમાં બે કેસોમાં નિર્ધારિત કાયદાને અનુસરીને, અમે આ અપીલને ફગાવીએ છીએ.”

૧૯. [૧૯૯૩] ૨૦૩ ITR ૯૫૩ (કલકત્તા) માં નોંધાયેલા આવકવેરાના કમિશનર વિરુદ્ધ સરલા દેવી બિરલાના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ઉપરોક્ત બે નિર્ણયોનો કલકત્તા હાઈકોર્ટ દ્વારા ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે અને તેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૨૦. કલકત્તા હાઈકોર્ટ સમક્ષ ઉપરોક્ત કેસમાં, સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટેનું મૂળ મૂલ્યાંકન કાયદાની કલમ ૧૪૩ (૩) હેઠળ પૂર્ણ કરવામાં આવ્યું હતું. બાદમાં, વધુ આવક પર પુનઃમૂલ્યાંકન કરવામાં આવ્યું હતું.કરદાતાએ તેની સગીર પુત્રીને રોકડ ભેટ આપી હતી અને આ રકમ શેરમાં રોકાણ કરવામાં આવી હતી.આવકવેરાના અધિકારીનો મત હતો કે સગીર બાળકને ટ્રાન્સફર કરવામાં આવેલી સંપત્તિમાંથી થતી આવકને કાયદાની કલમ ૬૪ (૪) હેઠળ વ્યક્તિની આવક તરીકે ગણવામાં આવે અને તેથી, આકારણી માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે જાહેર કરવામાં કરદાતા નિષ્ફળ જવાને કારણે આવી આવક

આકારણીમાંથી બચી ગઈ હતી.આવી આવક મૂળ વળતરમાં જાહેર કરવામાં આવી ન હોવાથી, આવકવેરાના અધિકારીએ કલમ ૧૪૭ (એ) હેઠળ પુનઃમૂલ્યાંકનની કાર્યવાહી શરૂ કરી હતી અને શેરના હસ્તાંતરણ પર ઉદ્ભવતા માથાદીઠ લાભ અને શેરમાંથી ડિવિડન્ડની આવકને પહેલેથી જ નિર્ધારિત કુલ આવકમાં સામેલ કરી હતી.અપીલ પર, સહાયક કમિશનરે જણાવ્યું હતું કે આવકવેરાના અધિકારીને કાયદાની કલમ ૧૪૭ (એ) હેઠળ આકારણી ફરીથી ખોલવાનો કોઈ અધિકારક્ષેત્ર નથી. મહેસૂલની અપીલ પર ટ્રિબ્યુનલે અપીલકર્તા સહાયક કમિશનરના આદેશને સમર્થન આપ્યું હતું.રેવન્યુએ હાઈકોર્ટમાં અપીલ કરી હતી.ઉચ્ચ અદાલતે કાયદાના નીચેના બે નોંધપાત્ર પ્રશ્નો વિચારણા માટે તૈયાર કર્યાઃ”

૧. શું, હકીકતો પર અને કેસના સંજોગોમાં, ટ્રિબ્યુનલ કાયદાકીય રીતે એવું માનવા માટે યોગ્ય છે કે કરદાતા તેની આવકના વળતરમાં તેની સગીર પુત્રીની આવક જાહેર કરવાની કોઈ જવાબદારી હેઠળ નથી?

૨. શું હકીકતો પર અને કેસના સંજોગોમાં, અને આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૬૪ (જ) ના સાચા અર્થઘટન પર, ટ્રિબ્યુનલે કાયદામાં પોતાને ખોટી દિશા આપી હતી કે આવકવેરો અધિકારી આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૧૪૭ (એ) હેઠળ કરદાતાના મૂલ્યાંકનને

ફરીથી ખોલવામાં ન્યાયી ન હતા, તેણીની પોતાની આકારણીમાં તેણીની સગીર પુત્રીની આવક જાહેર કરવામાં ભૂલ અથવા નિષ્ફળતાના સંદર્ભમાં?”

૨૧. પ્રથમ પ્રશ્નનો જવાબ હકારાત્મક અને બીજા પ્રશ્નનો જવાબ નકારાત્મક અને બંને મૂલ્યાંકનકર્તાની તરફેણમાં આપવામાં આવ્યા હતા.કલકત્તા હાઈકોર્ટના વિદ્વાન ન્યાયાધીશે કરેલા અવલોકનો નીચે મુજબ છે:

૧૦. કરદાતાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી બાજોરિયાએ દલીલ કરી હતી કે સુપ્રીમ કોર્ટના ઉપરોક્ત નિર્ણયોમાં નિર્ધારિત સિદ્ધાંતો આ કેસને સંચાલિત કરશે કારણ કે એક નિર્ણયમાં સામેલ મૂલ્યાંકન વર્ષ ૧૯૬૨-૬૩ અને અન્ય ૧૯૬૪-૬૫ હતું.જોકે, આ બાબત લાગુ પડતી નથી.પ્રશ્ન એ છે કે, જ્યારે કરપાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા વળતર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું ત્યારે, વળતરના સ્વરૂપમાં કલમ ૬૪ હેઠળ આવકનો સમાવેશ કરવા માટે એક અલગ કોલમ હતી કે કેમ.કોચમ્મુ અમ્મા [૧૯૮૦] ૧૨૫ ITR ૬૨૪ માં સુપ્રીમ કોર્ટે ઉલ્લેખ કર્યો હતો કે વળતરના સ્વરૂપમાં સુધારો ૧ એપ્રિલ, ૧૯૭૨ થી અમલમાં મૂકવામાં આવ્યો હતો, આ કેસમાં મૂળ વળતર દાખલ થયાના લાંબા સમય પછી. ૧૧. એવું લાગે છે કે આવકવેરાના (બીજો સુધારો) નિયમો, ૧૯૬૭,૧ એપ્રિલ, ૧૯૬૭થી અમલમાં આવ્યા હતા.આવકવેરાના નિયમોના

નિયમ ૧૨માં ઉપરોક્ત સુધારા દ્વારા સુધારો કરવામાં આવ્યો છે જે નીચે મુજબ પ્રદાન કરે છે (જુઓ [૧૯૬૭] ૬૪ ITR (St.)૧૩):

“૧૨. આવકનું વળતર.(૧) કલમ ૧૩૯ ની પેટા કલમ (૧) અથવા પેટા કલમ (૨) અથવા પેટા કલમ (૩) હેઠળ રજૂ કરવા માટે જરૂરી આવકનું વળતર,

(એ) કંપનીના કિસ્સામાં, ફોર્મ નંબર ૧ માં હોવું જોઈએ અને તેમાં દર્શાવેલ રીતે ચકાસાયેલ હોવું જોઈએ;

(બી) કંપની ન હોય તેવી વ્યક્તિના કિસ્સામાં, ફોર્મ નંબર ૨ માં હોવું જોઈએ અને તેમાં દર્શાવેલ રીતે ચકાસવું જોઈએ; પરંતુ એવી વ્યક્તિ કે જે કંપની અથવા સહકારી મંડળી અથવા સ્થાનિક સત્તાધિકારી ન હોય, જેની કુલ આવક (આવી વ્યક્તિ દ્વારા ગણતરી કરાયેલ) પંદર હજાર રૂપિયાથી વધુ ન હોય, તેના કિસ્સામાં આવકનું વળતર ફોર્મ નંબર ૩ માં આપી શકાય છે અને તેમાં દર્શાવેલ રીતે તેની ચકાસણી કરવામાં આવશે.

(૨) પેટા-નિયમ (૧) માં કંઈપણ હોવા છતાં,

((ક) આવકનું વળતર ૧ એપ્રિલ, ૧૯૬૧ના રોજ શરૂ થતા આકારણી વર્ષ અથવા અગાઉના કોઈપણ આકારણી વર્ષ સાથે સંબંધિત હોય, તો

તે ભારતીય આવકવેરાના નિયમો, ૧૯૨૨ના નિયમ ૧૯માં નિર્ધારિત યોગ્ય ફોર્મમાં રજૂ કરવામાં આવશે અને તેમાં દર્શાવેલી રીતે તેની ચકાસણી કરવામાં આવશે.

((ખ) આવકનું વળતર ૧ એપ્રિલ, ૧૯૬૨ અથવા ૧ એપ્રિલ, ૧૯૬૩ અથવા ૧ એપ્રિલ, ૧૯૬૪ના રોજ શરૂ થતા આકારણી વર્ષ સાથે સંબંધિત હોય તો તે ૧ એપ્રિલ, ૧૯૬૭ પહેલાં તરત જ અમલમાં મુકાયેલા યોગ્ય સ્વરૂપમાં રજૂ કરવામાં આવશે અને તેમાં દર્શાવેલ રીતે તેની ચકાસણી કરવામાં આવશે.”

૧૨. આમ, આકારણી વર્ષ ૧૯૬૨-૬૩ માટે, તે નિર્ણયોમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા માનવામાં આવતું જૂનું વળતર ફોર્મ અમલમાં રહ્યું હતું.

૧૩. ૧૯૬૭ ના નિયમોમાં ઉપરોક્ત સુધારા દ્વારા સૂચવવામાં આવેલા વળતર ફોર્મમાં એક નોંધ પણ છે જે નીચે મુજબ છે:”૩. જો આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૬૦,૬૧,૬૨,૬૩ અથવા ૬૪ની જોગવાઈઓ હેઠળ તમારી કુલ આવકમાં અન્ય કોઈ વ્યક્તિની આવકનો સમાવેશ થાય છે, તો આવી આવક પણ આ વળતરમાં યોગ્ય શીર્ષક હેઠળ દર્શાવવી જોઈએ.”

૧૪. પરંતુ આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૬૦,૬૧,૬૨,૬૩ અથવા ૬૪ હેઠળ આવકનો સમાવેશ કરવા માટે કોઈ અલગ કલમ આપવામાં આવી નથી.

૧૫. આ નિયમોમાં આવકવેરાના (સુધારા) નિયમો, ૧૯૭૧ દ્વારા સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, જે ૧ એપ્રિલ, ૧૯૭૧ના રોજ અમલમાં આવ્યો હતો. નિયમો દ્વારા સૂચવવામાં આવેલા વળતર ફોર્મમાં, કોઈ અલગ કોલમ દર્શાવવામાં આવી નથી, પરંતુ નોંધ નંબર ૧ તરીકે માત્ર એક નોંધ જોડવામાં આવી હતી જે નીચે મુજબ છે: “જો આવકવેરો અધિનિયમ, ૧૯૬૧ની કલમ ૬૦,૬૧,૬૨,૬૩ અથવા ૬૪ની જોગવાઈઓ હેઠળ તમારી કુલ આવકમાં અન્ય કોઈ વ્યક્તિની આવકનો સમાવેશ થાય છે, તો આવી આવક પણ આ વળતરમાં યોગ્ય શીર્ષકો હેઠળ અલગથી દર્શાવવી જોઈએ.”

૧૬. આશ્ચર્યજનક રીતે, વી. ડી. એમ. આર. એમ. આર. એમ. મુથૈયા ચેટ્ટિયાર વિરુદ્ધ સી. આઈ. ટી. [૧૯૬૯] ૭૪ આઈ. ટી. આર. ૧૮૩ કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પછી પણ, કેન્દ્રીય પ્રત્યક્ષ કરવેરા બોર્ડે નિયમોમાં સુધારો કરતી વખતે, કાયદાની કલમ ૬૪ હેઠળ આવકનો સમાવેશ કરવા માટે કોઈ અલગ કોલમ પ્રદાન કરી ન હતી. વી. ડી.

એમ. આર. એમ. આર. એમ. મુથૈયા ચેટ્ટિયાર વિરુદ્ધ સી. આઈ. ટી. માં, સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા સમાન નોંધ પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો અને એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે, કોઈ પણ શીર્ષકની ગેરહાજરીમાં, જેના હેઠળ ભાગીદારની પત્ની અથવા સગીર બાળકની આવક, જેમની પત્ની અથવા સગીર બાળક એક જ પેઢીમાં ભાગીદાર હતી, તે આવક દર્શાવી ન શકાય, કરદાતાને તેના મૂલ્યાંકન માટે જરૂરી તમામ ભૌતિક તથ્યોને સંપૂર્ણ અને સાચી રીતે જાહેર કરવામાં નિષ્ફળ અથવા અવગણવામાં આવ્યો હોવાનું ગણી શકાય નહીં; તે માત્ર આવકવેરાના (બીજા સુધારા) નિયમો, ૧૯૭૨ દ્વારા છે, જે વળતર ફોર્મમાં ૧ જુલાઈ, ૧૯૭૨ના રોજ અમલમાં આવ્યું હતું. કલમ ૧૨ (બી) હેઠળ એક કોલમ ઉમેરવામાં આવી છે, જેમાં કાયદાના પ્રકરણ પમાં ઉલ્લેખિત જીવનસાથી/સગીર બાળક અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિને થતી આવક દર્શાવવી જરૂરી છે.આ સુધારાની સુપ્રીમ કોર્ટે કોચમ્મુ અમ્મા [૧૯૮૦] ૧૨૫ ITR ૬૨૪માં નોંધ લીધી હતી.

૧૭. તેથી, અમારા મતે, ૧૯૬૨માં જ્યારે કરપાત્ર વ્યક્તિ દ્વારા મૂળ વળતર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું, ત્યારે અમલમાં રહેલા વળતરના સ્વરૂપમાં કાયદાની કલમ ૬૪ હેઠળ થતી આવક જાહેર કરવા માટે કોઈ અલગ કલમની જોગવાઈ નહોતી. કલમ ૧૪૭ (બી) સાથે વાંચી શકાય

તેવી કલમ ૧૪૮ હેઠળની નોટિસના જવાબમાં ૧૯૬૮માં દાખલ કરવામાં આવેલા અનુગામી રિટર્નમાં છૂટછાટ હતી એમ ધારીને પણ સ્થિતિ અલગ નહીં હોય કારણ કે ૧ એપ્રિલ, ૧૯૬૭થી અમલમાં આવેલા ૧૯૬૭ના નિયમોમાં પણ કાયદાની કલમ ૬૪ હેઠળ આવી આવકનો સમાવેશ કરવા માટે કોઈ અલગ કલમની જોગવાઈ કરવામાં આવી ન હતી. તેનાથી વિપરીત, નોટ સાથેનું ફોર્મ ૧ જુલાઈ, ૧૯૭૨થી અલગ કોલમ સાથેનું નવું ફોર્મ અમલમાં આવ્યું ત્યાં સુધી અમલમાં રહ્યું.

૧૮. ઉપરોક્ત કારણોસર અને અહીં નીચે જણાવ્યા મુજબ સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત સિદ્ધાંતોને ધ્યાનમાં રાખીને, એવું માનવું આવશ્યક છે કે કરદાતાએ તેની તમામ આવક જાહેર કરવામાં કોઈ ભૂલ કે નિષ્ફળતા નહોતી કરી.

૨૩.વર્તમાન કેસની હકીકતો પર કાયદાના ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતને લાગુ કરતા, અમારો મત છે કે મૂલ્યાંકનને ફરીથી ખોલવા માટેની વિવાદિત નોટિસ કાયદામાં ટકાઉ નથી.”

૪૨. અમે મહેસૂલ વતી પ્રચાર કરવામાં આવેલી દલીલથી સહમત નથી કે

એકવાર પેઢીના ભાગીદારોમાંથી એકના હાથમાં ઉમેરો કરવામાં આવ્યો હોય અને સી. આઈ. ટી. (એ) દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવ્યું હોય, તો તે અન્ય ભાગીદારોના સંદર્ભમાં પણ અનુસરવું જરૂરી છે.અમે એ હકીકતની નોંધ લઈએ છીએ કે ભાગીદારોમાંથી એક શ્રી હસિતકુમાર ભટ્ટના કિસ્સામાં, સંબંધિત મૂલ્યાંકન અધિકારીએ તેમના દ્વારા દાખલ કરેલા જવાબને ધ્યાનમાં લીધા પછી, પુનઃમૂલ્યાંકનની કાર્યવાહીને પડતી મૂકી હતી.એક અન્ય ભાગીદાર, એટલે કે હર્ષિતકુમાર દેવેન્દ્રકુમાર ભટ્ટના કિસ્સામાં, સમાન મિલકતોના સંદર્ભમાં સંબંધિત મૂલ્યાંકન અધિકારી દ્વારા ૧૧મી માર્ચ, ૨૦૧૮ની નોટિસ દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી હતી.તેને અનુસરીને, ઉપરોક્ત કરપાત્ર વ્યક્તિએ ૧૮મી માર્ચ, ૨૦૧૮ના રોજ પોતાનો જવાબ દાખલ કર્યો હતો, જેમાં નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો કે આવી મિલકતો ભાગીદારી પેઢી (મેસર્સ શ્રી ખોડિયાર ડેવલપર્સ) દ્વારા ખરીદવામાં આવી હતી અને વેચાણની રકમ ઉપરોક્ત પેઢી દ્વારા ચૂકવવામાં આવી હતી.આવા જવાબને ધ્યાનમાં રાખીને, આકારણી અધિકારીએ તેમના હાથમાં પુનઃમૂલ્યાંકનની કાર્યવાહી શરૂ ન કરવાનું યોગ્ય માન્યું.

૪૩. અમારા મતે, કરવેરાને પાત્ર આવકમાંથી કોઈ મુકિત નથી.કાયદાની કલમ ૧૪૭ હેઠળ પુનઃમૂલ્યાંકનનો આશરો લેવા માટેની પૂર્વવર્તી શરતો વર્તમાન કેસમાં સંતોષકારક નથી.ભાગીદારી પેઢી સંબંધિત વર્ષ માટે તેની આવકનું વળતર દાખલ કરવામાં નિષ્ફળ ગઈ હોવાથી, તે પોતે જ પેઢીના વ્યક્તિગત

ભાગીદારો સામે સંબંધિત વર્ષ માટે તેમની આવકના વ્યક્તિગત વળતરના સંદર્ભમાં નોટિસ જારી કરવા માટે સંબંધિત સત્તામંડળને અધિકારક્ષેત્ર પ્રદાન કરશે નહીં.

૪૪. ઉપરોક્ત બાબત આપણને કાયદાની કલમ ૧૫૦ના સંદર્ભમાં મહેસૂલ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન પરિષ્ઠ સ્થાયી વકીલની દલીલો પર વિચાર કરવા માટે લઈ જાય છે. કલમ ૧૫૦ આ રીતે વાંચે છે;

“૧૫૦. એવા કિસ્સાઓ માટે જોગવાઈ જ્યાં મૂલ્યાંકન અપીલ વગેરે પરના આદેશના અનુસરણમાં હોય.

(૧) કલમ ૧૪૯માં કંઈપણ સમાવિષ્ટ હોવા છતાં, કલમ ૧૪૮ હેઠળની નોટિસ કોઈપણ સમયે મૂલ્યાંકન અથવા પુનઃમૂલ્યાંકન અથવા પુનઃગણતરી કરવાના હેતુથી અથવા અપીલ, સંદર્ભ અથવા પુનરાવર્તન ૧ દ્વારા અથવા અન્ય કોઈ કાયદા હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહીમાં અદાલત દ્વારા આ અધિનિયમ હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહીમાં કોઈપણ સત્તાધિકારી દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશમાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ તારણ અથવા નિર્દેશને અસર કરવા માટે જારી કરી શકાય છે.

(૨) પેટા-કલમ (૧) ની જોગવાઈઓ એવા કોઈ પણ કિસ્સામાં લાગુ પડશે નહીં કે જ્યાં તે પેટા-કલમમાં ઉલ્લેખિત કોઈપણ મૂલ્યાંકન, પુનઃમૂલ્યાંકન અથવા પુનઃગણતરી મૂલ્યાંકન વર્ષ સાથે સંબંધિત હોય, જેના સંબંધમાં મૂલ્યાંકન, પુનઃમૂલ્યાંકન અથવા પુનઃગણતરી તે સમયે કરી શકાતી ન હોય, જ્યારે અપીલ, સંદર્ભ અથવા પુનરાવર્તનનો વિષય આદેશ, જે કેસ હોઈ શકે, મૂલ્યાંકન, પુનઃમૂલ્યાંકન અથવા પુનઃગણતરી માટે કોઈ કાર્યવાહી કરી શકાય તે સમયને મર્યાદિત કરતી અન્ય કોઈ જોગવાઈને કારણે કરવામાં આવ્યો હતો."

૪૫. કાયદાની કલમ ૧૪૯ પુનઃમૂલ્યાંકનની કાર્યવાહી શરૂ કરવા માટે ઉપરોક્ત કલમમાં ઉલ્લેખિત કરની માત્રાના આધારે મહત્તમ ચાર કે છ વર્ષનો સમયગાળો સૂચવે છે.ઉપર ઉલ્લેખિત કાયદાની કલમ ૧૫૦ (૧) જણાવે છે કે કલમ ૧૪૯ માં નિર્ધારિત મર્યાદાનો સમયગાળો લાગુ પડતો નથી જો "અપીલ, સંદર્ભ અથવા પુનરાવર્તનના માધ્યમથી અધિનિયમ હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહીમાં કોઈપણ અધિકારી દ્વારા" અથવા "અન્ય કોઈ કાયદા હેઠળની કોઈપણ કાર્યવાહીમાં અદાલત દ્વારા" પસાર કરાયેલા કોઈપણ આદેશના આધારે પુનઃમૂલ્યાંકનની દરખાસ્ત કરવામાં આવે તો.જોકે, કલમ ૧૫૦ની પેટા-કલમ (૨) એ સ્પષ્ટ કરે છે કે કલમ ૧૫૦ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ સ્વીકાર્ય પુનઃમૂલ્યાંકન તે વિભાગને લાગુ પડશે નહીં જ્યાં આવી આકારણી અથવા પુનઃમૂલ્યાંકન માટેની મર્યાદાનો

સમયગાળો તે સમયે સમાપ્ત થઈ ગયો હોય.

૪૬. કલમ ૧૫૦ નું સાદું વાંચન દર્શાવે છે કે તે એવી પરિસ્થિતિ સાથે વ્યવહાર કરે છે કે જ્યાં કોઈ ચોક્કસ વર્ષ માટે અથવા કોઈ ચોક્કસ વ્યક્તિ માટે મૂલ્યાંકન અથવા ફરીથી મૂલ્યાંકન અપીલ અથવા પુનરાવર્તિત અધિકારી દ્વારા અથવા સંદર્ભ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશ દ્વારા જરૂરી છે.આવા કિસ્સાઓમાં, મહેસૂલ માટે કલમ ૧૪૯ હેઠળ નિર્ધારિત સમય મર્યાદાનું પાલન કરવું શક્ય ન હોઈ શકે, કારણ કે અપીલ, સંદર્ભ અથવા પુનરાવર્તનનો આદેશ અથવા અદાલત દ્વારા, અન્ય કોઈ કાયદા હેઠળની કાર્યવાહી કલમ ૧૪૯ હેઠળ વિચારેલા સમયગાળાથી આગળ પસાર થઈ શકે છે.આ કારણોસર, વિધાનસભાએ આવા સંજોગોમાં આકારણી અથવા પુનઃમૂલ્યાંકન કરવા માટે કોઈ સમય મર્યાદા મૂકી નથી અને આ કારણોસર, કલમ ૧૫૦ બિન-અસ્થાયી કલમથી શરૂ થાય છે.તે જ સમયે, તેનો અર્થ એ નથી કે કલમ ૧૫૦ (૧) હેઠળની સત્તા અનિયંત્રિત અથવા અનિયંત્રિત છે.આ સુરક્ષા કવચ કલમ ૧૫૦ની પેટા-કલમ (૨) હેઠળ બનાવવામાં આવ્યું છે.કલમ ૧૫૦ (૨) નો સંપૂર્ણ ઉદ્દેશ મૂલ્યાંકન/પુનઃમૂલ્યાંકન અથવા પુનઃગણતરીની બાબતમાં પેટા-કલમ (૧) હેઠળની કાર્યવાહી પર પ્રતિબંધ મૂકવાનો છે, જે સમય મર્યાદાને મર્યાદિત કરતી અન્ય કોઈપણ જોગવાઈઓને કારણે સંદર્ભ અથવા પુનરાવર્તનનો વિષય બની ગયો છે.કલમ ૧૫૦ (૧) એ જોગવાઈ કરે છે કે અપીલ/પુનરવલોકન

સત્તામંડળ અથવા અદાલતના કોઈપણ તારણો અથવા નિર્દેશના પરિણામે અથવા તેને અસર કરવા માટે કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ જારી કરવાની સત્તા કલમ ૧૫૦ (૨) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈને આધિન છે, જે જોગવાઈ કરે છે કે કલમ ૧૫૦ (૧) હેઠળ નિર્દેશો અપીલ/પુનરવલોકન સત્તામંડળ અથવા અદાલત દ્વારા આપી શકાતા નથી, જો અપીલ/પુનરવલોકનમાં આક્ષેપ કરાયેલ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો હોય તે તારીખે, ૩૪ કાર્યવાહીનું પુનઃમૂલ્યાંકન WP (C) ૧૧૪૫૨/૨૦૧૭ પાનું ૩૧ સમય પ્રતિબંધિત થઈ ગયું હોય. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, કલમ ૧૫૦ (૨) મુજબ, અપીલીય સત્તામંડળ માત્ર આકારણી વર્ષના સંદર્ભમાં પુનઃમૂલ્યાંકન માટે નિર્દેશો આપી શકે છે, જે કલમ ૧૪૮ હેઠળ નિર્ધારિત મર્યાદાની અંદર હતી, જેના સંદર્ભમાં પુનઃમૂલ્યાંકનની કાર્યવાહી અપીલ હેઠળ આદેશ પસાર થવાની તારીખે શરૂ કરી શકાય છે.

૪૭. આ તબક્કે, અમે આવકવેરાના કમિશનર, શિમલા વિરુદ્ધ ધ ગ્રીન વર્લ્ડ કોર્પોરેશન, પરવાણુ, (૨૦૦૯) ૭ એસ. સી. સી. ૬૯ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ. ચુકાદાના પેરા-૪૫માં, કોર્ટે કાયદાની કલમ ૧૫૦ ટાંકીને નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે:

“ઉપરોક્ત જોગવાઈ ખૂબ જ વ્યાપક હોવાનું જણાય છે, પરંતુ તેનો અર્થ એ નથી કે કાયદાની કલમ ૧૪૭ અને ૧૪૮ ની શરતોમાં કાર્યવાહી ફરી

શરૂ કરવાનો આશરો કોઈપણ સમયે શરૂ કરી શકાય છે.આવી કાર્યવાહી કાયદાની કલમ ૧૪૯ માં સમાવિષ્ટ છે તે માટે નિર્ધારિત મર્યાદાના સમયગાળાની અંદર જ શરૂ કરી શકાય છે.

કાયદાની કલમ ૧૫૦ (૧) ઉપરોક્ત જોગવાઈનો અપવાદ છે.તે તેના દાયરામાં માત્ર એવા કિસ્સાઓ લાવે છે જ્યાં ઉચ્ચ અધિકારીના આદેશનું પાલન કરવા માટે કાર્યવાહી ફરી શરૂ કરવી જરૂરી હોઈ શકે છે.ઉપરોક્ત હેતુ માટે, કાર્યવાહીના રેકૉર્ડ યોગ્ય અધિકારી સમક્ષ હોવા જોઈએ.તેણે કાર્યવાહીના રેકૉર્ડની તપાસ કરવી જોઈએ.જો તેની સામે કોઈ કાર્યવાહી ન હોય અથવા જો પ્રશ્નમાં મૂલ્યાંકન વર્ષ પછા એવી બાબત ન હોય જે ઉચ્ચ અધિકારી સમક્ષ વિચારણા માટે આવે, તો કાયદાની કલમ ૧૫૦ નો કોઈ ઉપયોગ થશે નહીં.”

૪૮. અમારા મતે, મહેસૂલ વતી જે દલીલ કરવામાં આવી છે કે આ અદાલત સંબંધિત વર્ષ માટે ભાગીદારી પેઢી સામે કાર્યવાહી કરવાના હેતુથી વિભાગને કાયદાની કલમ ૧૫૦ લાગુ કરવાની મંજૂરી આપી શકે છે તે કાયદામાં બિલકુલ સંતોષકારક અથવા ટકાઉ નથી.

૪૯. આ બાબતની એકંદર દ્રષ્ટિએ, અમે એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યા છીએ કે

મૂલ્યાંકન ફરીથી ખોલવાનો નિર્ણય ન્યાયી અને યોગ્ય નથી.

૫૦. પરિણામે, આ રિટ અરજી સફળ થાય છે અને આથી તેને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

(જે. બી. પારડીવાલા, જે.)

(ઇલેશ જે વોરા, જે)

વિષય :

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.